

ลักษณะการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

ในอำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา

**Features on Workforce Employment of Rubber Plantation Owners
in Klonghoykhong District, Songkhla Province**

ญาณิศา หดย้อย

Yanisa Yodyoy

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Minor Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Agribusiness Management

Prince of Songkla University

2554

ชื่อสารนิพนธ์	ลักษณะการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา ในอำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน	นางสาวณัฐนิศา หยด้อย
สาขาวิชา	การจัดการธุรกิจเกษตร
ปีการศึกษา	2553

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา (2) ลักษณะการทำสวนยางและการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา (3) ปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา และ (4) ปัญหาและอุปสรรคจากการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราในอำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา จำนวน 160 ราย โดยแบ่งเป็นสวนยางพาราขนาดเล็ก 80 ราย และสวนยางพาราขนาดกลาง 80 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติไคสแควร์ (Chi-Square: χ^2)

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราส่วนใหญ่เป็นเพศชาย นับถือศาสนาพุทธ มีอายุเฉลี่ย 46 ปี ส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนหนังสือและจบชั้นประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.3 คน มีสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำสวนยางพาราเฉลี่ย 2.1 คน ร้อยละ 83 มีอาชีพหลักทำสวนยางพารา โดยมีรายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ย 136,846 บาทต่อเดือน และรายได้จากผลผลิตยาง 122,644 บาทต่อเดือน ร้อยละ 55 มีหนี้สินและมีหนี้สินเฉลี่ย 367,019 บาท ส่วนใหญ่กู้เงินมาลงทุนในสวนยางและซื้อรถ โดยเกษตรกรกู้เงินจากสหกรณ์การเกษตรและ ธ.ก.ส. มากที่สุด เกษตรกรในภาพรวม ขนาดเล็ก และขนาดกลาง มีพื้นที่ถือครองรวมเฉลี่ย 50, 31 และ 69 ไร่ และมีสวนยางที่เปิดกรีดแล้วเฉลี่ย 35, 25 และ 45 ไร่ ตามลำดับ เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกยางพันธุ์ RRIM 600 เลือกใช้ระบบกรีดสองวันเว้นวัน ขยายยางในรูปน้ำยางและยางแผ่นดิบมากที่สุด และขายผ่านพ่อค้าคนกลาง

เกษตรกรร้อยละ 91 มีการจ้างแรงงานเพียงบางส่วน เกษตรกรในภาพรวม ขนาดเล็ก และขนาดกลาง มีการจ้างแรงงานเฉลี่ย 2.81, 2.35 และ 3.28 คน ตามลำดับ เกษตรกร ส่วนใหญ่เลือกจ้าง

แรงงานในพื้นที่และจ้างแรงงานต่างด้าว โดยแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่มีสัญชาติพม่าและมอญ และเป็นแรงงานที่มีใบอนุญาตถูกต้องตามกฎหมาย กิจกรรมที่จ้างแรงงานส่วนใหญ่คือเก็บน้ำยางและกรีดยาง ในกรณีของแรงงานที่จ้างกรีดยางเกือบทั้งหมดจะจ่ายค่าแรงงานในรูปของการแบ่งส่วนผลประโยชน์ และส่วนมากจะแบ่งระหว่างเจ้าของสวนและแรงงานในสัดส่วน 60 : 40 ลักษณะการจ้างนิยมนำแบบประจำ โดยสาเหตุสำคัญที่จ้างแรงงานในพื้นที่เนื่องจากเป็นญาติ และจ้างแรงงานต่างด้าวเนื่องจากมีความชำนาญ ในการจัดหาแรงงานถ้าเป็นแรงงานในพื้นที่มักมากับญาติพี่น้องและแรงงานมาหาเอง ส่วนแรงงานต่างด้าวเกษตรกรเจ้าของสวนยางจะจัดหาเองเป็นส่วนใหญ่

สำหรับผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างแรงงานของเกษตรกรด้วยสถิติไคสแควร์พบว่า ปัจจัยทางด้านสังคมคือ อายุของเกษตรกรเจ้าของสวนยางมีความสัมพันธ์กับจำนวนแรงงานที่จ้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจคือ อาชีพหลัก มีความสัมพันธ์กับจำนวนแรงงานที่จ้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ ส่วนปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ พื้นที่สวนยางที่เปิดกรีดได้ และรูปแบบการขายผลผลิตยาง มีความสัมพันธ์กับจำนวนแรงงานที่จ้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ และ $\alpha = 0.05$ ตามลำดับ ส่วนผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างแรงงานต่างด้าวพบว่าทุกปัจจัยไม่มีผลต่อการจ้างแรงงานต่างด้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

ปัญหาสำคัญของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราที่จ้างแรงงานคนไทยคือ ความประพฤติไม่ดี และขาดวินัย ส่วนปัญหาในการจ้างแรงงานต่างด้าวคือปัญหาการสื่อสาร

Minor Thesis Title	Features on Workforce Employment of Rubber Plantation Owners in Klonghoykhong District, Songkhla Province
Author	Miss Yanisa Yodyoi
Major	Agribusiness Management
Academic Year	2010

Abstract

The research aims to study (1) the social and economic features of rubber plantation owners (2) the features on rubber planting and workforce employment of the plantation owners (3) factors affecting workforce employment of the rubber plantation owners and (4) problems and threats on workforce employment of the plantation owners. The data was collected by the interview of 160 rubber plantation owners in Klonghoykhong District, Songkhla Province. The plantation owners were classified as 80 small and medium rubber plantations each. The data was analyzed by the descriptive statistics and Chi-Square (χ^2).

The results reveal that most of the rubber plantation owners are male, and Buddhists. The average age is 46 years old. The majorities are primary level educated, and some of them are not educated. The average household members are 4.3 people, and 2.1 people support in rubber plantations in average. The rubber plantation owners, 83%, mainly do rubber plantations. The total household income is 136,846 baht a month in average. The income generated from rubber outputs are 122,644 baht a month. The rubber plantation owners, 55%, are in debt condition with the average debt amount of 367,019 baht. The loan is used for rubber plantation investment, and vehicles. The rubber farmers are mostly financed by Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives (BAAC). The total, small, and medium rubber plantation owners own the land for 50, 31, and 69 rais in average. The rubber plantations, which have been tapped, are 35, 25, and 45 rais respectively. The rubber farmers mainly plant RRIM 600 variety, and apply the tapping pattern of 2d/3. The outputs are sold in forms of field latex and raw rubber sheet through middlemen.

The farmers, 91%, implement partial employment. The total, small, and medium plantation owners employ 2.81, 2.35, and 3.28 workers in average. Most of the plantation owners like to employ foreign workers, who are Burmese and Mon. The workers hold working licenses legally. The activities, which are responsible by the workers, are field latex collection and rubber tapping. In case of the employed workers for rubber tapping, the wages are paid in form of benefit sharing between the plantation owners and workers in the ratio of 60:40. The employment is agreed as the permanent employment since the local workers are the owners' relatives while foreign workers are employed due to the diligence. The local workers are

recommended through relatives; meanwhile, foreign workers are provided by the plantation owners.

The analysis results on factors affecting the workforce employment via Chi-Square statistic are summarized as details. In view of social factors, the plantation owners' age correlates to the numbers of workforce employment with statistically significance at $\alpha = 0.01$. As for the economic factors, the main career correlates to the numbers of workforce employment with statistically significance at $\alpha = 0.05$. In view of the other factors, which are tapped rubber plantations and selling output patterns, correlate to the numbers of workforce employment with statistically significance at $\alpha = 0.01$ and $\alpha = 0.05$ respectively. The analysis results on factors affecting the foreign workforce employment reveal that all factors do not affect the foreign workforce employment with statistically significance at $\alpha = 0.05$.

The important problems faced by the plantation owners are described as details. The workers' behaviors are unpleasant; in addition, they are undisciplined. The problem raised on foreign workforce employment is the communication.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับคำปรึกษาและการดูแลเอาใจใส่ ด้วยดีเสมอมา จากรองศาสตราจารย์ ดร.สุรัชญา ทองรักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษา โดยเริ่มตั้งแต่การเขียน โครงร่างสารนิพนธ์ การวิเคราะห์ข้อมูล จนกระทั่งการเขียนสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ รวมถึงขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. จำเป็น อ่อนทอง และ อาจารย์ ไชยยะ คงมณี กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ช่วยกรุณาให้คำแนะนำ ความคิดที่เป็นประโยชน์ ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เป็นอย่างดี ขอขอบคุณเพื่อนๆ และรุ่นพี่ทุกคน ที่ให้คำแนะนำในด้านการวิเคราะห์ข้อมูล การจัดรูปแบบ ให้คำแนะนำต่างๆ ในการทำสารนิพนธ์ จนทำให้สารนิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สำหรับบุคคลที่สำคัญยิ่งและจะขาดเสียมิได้ คือ คุณพ่อ คุณแม่ ทุกคนในครอบครัว และ อาจารย์ทุกท่านที่ช่วยแนะนำในสิ่งที่ดีๆ ระหว่างการเรียนปริญญาโทผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง ที่สนับสนุนและให้กำลังใจตลอดมา คุณค่าของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับบุคคล ที่มีพระคุณทุกท่านที่กล่าวมาข้างต้น

ญาณิศา หยค้อย

มิถุนายน 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
Abstarct	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	3
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 ตรวจสอบเอกสาร	
2.1 สถานการณ์แรงงานของประเทศไทย	5
2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	11
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
บทที่ 3 วิจัย	
3.1 ข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูล	27
3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	29
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล	
4.1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา	32
4.2 ลักษณะการทำสวนยางของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา	42
4.3 ลักษณะการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา	48
4.4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา	58
4.5 ปัญหาและอุปสรรคจากการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา	60

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	63
5.2 ข้อเสนอแนะ	65
5.3 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการวิจัย	66
บรรณานุกรม	68
ภาคผนวก	
แบบสอบถาม	71
ประวัติผู้เขียน	77

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 2.1	จำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามสถานภาพแรงงาน	6
ตารางที่ 2.2	จำนวนผู้มีงานทำ จำแนกตามสาขาอุตสาหกรรม	7
ตารางที่ 2.3	จำนวนประชากรจังหวัดสงขลา จำแนกตามสถานภาพแรงงาน	11
ตารางที่ 3.1	จำนวนตัวอย่างเกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่ศึกษา	28
ตารางที่ 4.1	ลักษณะทางสังคมของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา	33
ตารางที่ 4.2	โครงสร้างสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา	34
ตารางที่ 4.3	อาชีพรายได้และรายจ่ายของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา	36
ตารางที่ 4.4	หนี้สินของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา	39
ตารางที่ 4.5	ลักษณะพื้นที่ถือครองสวนยางพาราของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา	42
ตารางที่ 4.6	ลักษณะการทำสวนยางพาราของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา	45
ตารางที่ 4.7	ลักษณะการจ้างแรงงานในการทำสวนยางพารา	48
ตารางที่ 4.8	สาเหตุสำคัญในการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา	52
ตารางที่ 4.9	การจัดการแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา	53
ตารางที่ 4.10	ระบบการจ่ายค่าจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา	56
ตารางที่ 4.11	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ กับจำนวนแรงงานที่จ้าง	58
ตารางที่ 4.12	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ กับจ้างแรงงานต่างด้าว	59
ตารางที่ 4.13	ปัญหาและอุปสรรคจากการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา	61

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 2.1	จำนวนประชากร จำแนกตามสถานภาพแรงงาน ปี 2553	5
ภาพที่ 3.1	กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจและปัจจัยด้านอื่นๆ กับการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา	31

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวิจัย

ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ผลิตยางธรรมชาติที่สำคัญของโลก ยางพาราเป็นพืชที่สร้างรายได้เลี้ยงชีวิตเกษตรกรชาวสวนยางกว่า 1,506,499 ครัวเรือนในปี 2553 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2554(ก)) และมูลค่าการส่งออกยางธรรมชาติในปี 2553 มีปริมาณ 2,733,607 ตัน มูลค่า 249,262.5 ล้านบาท (สมาคมยางพาราไทย, 2554) และเป็นวัตถุดิบหลักในอุตสาหกรรมต่างๆ ได้แก่ อุตสาหกรรมยางทางการแพทย์ ยางรถยนต์ ยางวง ทำให้เกิดการจ้างงานภายในอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น จึงถือว่าเป็นพืชที่มีความสำคัญต่อประเทศไทย

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการขยายพื้นที่เพาะปลูกยางพาราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี 2549 มีพื้นที่ 14,358,712 ไร่ เพิ่มขึ้นเป็น 17,959,403 ไร่ ในปี 2553 ซึ่งในพื้นที่ดังกล่าวนี้มีพื้นที่สวนยางที่เปิดกรีดได้ 12,049,102 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 67.09 โดยกระจายอยู่ในภาคต่างๆ ดังนี้ ภาคใต้มีพื้นที่สวนยางที่เปิดกรีดได้ 9,673,807 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 80.29 ภาคกลาง 1,354,923 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 11.25 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 923,544 ไร่ หรือร้อยละ 7.66 ภาคเหนือ 96,828 ไร่ หรือร้อยละ 0.80 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2554(ก)) จะเห็นได้ว่าภาคใต้เป็นภาคที่มีพื้นที่ปลูกยางพารามากที่สุด เนื่องจากเป็นภาคที่มีศักยภาพสูงในการผลิตยางมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่ปลูกยางทั้งหมด 1,929,778 ไร่ และมีพื้นที่สวนยางที่เปิดกรีดได้ 1,713,556 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 17.71 ของพื้นที่สวนยางที่เปิดกรีดได้ของภาคใต้ จังหวัดสงขลา มีพื้นที่ปลูกยางทั้งหมด 1,518,500 ไร่ และมีพื้นที่สวนยางที่เปิดกรีดได้ 1,210,250 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 15.70 ของพื้นที่สวนยางที่เปิดกรีดได้ของภาคใต้ และจังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่ปลูกยางทั้งหมด 1,504,017 ไร่ มีพื้นที่สวนยางที่เปิดกรีดได้ 1,188,733 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 15.55 ของพื้นที่สวนยางที่เปิดกรีดได้ของภาคใต้ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2554(ข))

ปัจจุบันเป็นที่ตระหนักกันคืออยู่ทั่วไปว่า ประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนแรงงานระดับล่างอย่างรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจกรรมหลายแขนง ทั้งการเกษตร การประมง การก่อสร้าง การผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น ไปจนกระทั่งแรงงานที่ช่วยทำงานบ้าน เนื่องจากแรงงานไทยในปัจจุบันพยายามหลีกเลี่ยงงานประเภทเหล่านี้และสภาวะการทำงานต้องลำบากตรากตรำหรือน่าเบื่อหน่าย ทำให้นายจ้างหรือผู้ประกอบการต้องหันไปใช้แรงงานจากแหล่งต่างๆ เช่น แรงงานต่างด้าวจากประเทศใกล้เคียง แรงงานนอกพื้นที่ ทำให้จำนวนคนงานต่างด้าวที่เข้ามาโดยถูกและผิดกฎหมายเพิ่มขึ้นอย่างมากมา จนเป็นเรื่องที่น่าวิตกห่วงใยเนื่องจากจะมีปัญหาเกิดขึ้นตามมาทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคงและสาธารณสุข

จังหวัดสงขลา เป็นจังหวัดหนึ่งในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างที่มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ และการลงทุนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องด้วยพื้นที่ตั้งของจังหวัดสงขลา เอื้ออำนวยต่อแหล่งในการสรรหา วัตถุดิบ และแหล่งในการนำสินค้าส่งออก จึงส่งผลให้นักธุรกิจ เข้ามาลงทุนในโรงงาน อุตสาหกรรมต่างๆ โดยเฉพาะโรงงานอุตสาหกรรมทางด้านยางพารา หรือการประมงทะเล เป็นต้น ฉะนั้นจึงทำให้มีการเคลื่อนย้ายออกของแรงงานในจังหวัดสงขลา จากภาคเกษตรกรรมไปสู่ ภาคอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก จึงส่งผลให้ผู้ประกอบการภาคเกษตรกรรมหันไปจ้างแรงงาน ต่างต่างเข้ามาทดแทนแรงงานไทย อีกทั้งเห็นว่าแรงงานต่างด้าวมีความขยันขันแข็ง ไม่เกียจ งามเหมือนกับแรงงานไทย (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2548 อ้างโดย ศุภฤกษ์ ตันตระกูลโรจน์, 2549)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจังหวัดสงขลาเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีความสำคัญเกี่ยวกับการผลิต ยางพารา มีจำนวนผู้ถือครองพื้นที่ทำการเกษตร 10,050,000 ราย และมีจำนวนผู้ถือครองพื้นที่สวน ยางพารา 690,000 ราย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2554(ก)) ซึ่งกระจายอยู่ในอำเภอต่างๆ ทางฝั่ง ตะวันตกและทางใต้ของจังหวัด อำเภอคลองหอยโข่ง เป็นอำเภอหนึ่งที่มีการทำสวนยางพารามาก กล่าวคือ มีพื้นที่เพาะปลูกยางพาราเป็นอันดับ 6 ของจังหวัดสงขลา โดยในปี 2552 มีพื้นที่ปลูก ยางพารา 116,167 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 7.65 ของพื้นที่ปลูกยางพาราทั้งจังหวัดสงขลาโดยให้ ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 292 กิโลกรัม (สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา, 2554) และในพื้นที่เจ้าของสวน ยางพาราจำนวนมากมีแรงงานไม่เพียงพอในการจัดการสวนยาง และเจ้าของสวนยางบางส่วนซึ่ง ไม่ได้ทำสวนยางเป็นอาชีพหลัก หรือเจ้าของสวนยางที่มีพื้นที่สวนยางมากก็จำเป็นต้องจ้างแรงงาน จำนวนมากขึ้นตามไปด้วย ปัญหาเกี่ยวกับแรงงานก็เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ความจำเป็นอย่างยิ่งที่เจ้าของ สวนยางจะต้องให้ความสำคัญกับประเด็นการจัดการแรงงาน ซึ่งปัจจุบันจังหวัดสงขลา มีจำนวน แรงงานในภาคเกษตร 267,656 ราย และนอกภาคเกษตรจำนวน 548,592 ราย (สำนักงานสถิติ แห่งชาติ, 2554(ข))

ดังนั้นการศึกษา ลักษณะการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราจึงมีขึ้น เพื่อ ตอบคำถามว่า การจัดการด้านแรงงาน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกจ้างแรงงานและ ปัญหาและอุปสรรคจากการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราในอำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลาเป็นอย่างไร เพื่อข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์กับผู้เกี่ยวข้องทั้งเกษตรกรชาวสวน ยาง หน่วยงานรัฐ ใช้ในการแก้ปัญหาแรงงานในสวนยางและพัฒนาการผลิตยางพาราต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ

- 1) เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราในอำเภอ คลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา

- 2) เพื่อศึกษาลักษณะการทำสวนยางและการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราในอำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา
- 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราในอำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา
- 4) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคจากการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราในอำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตด้านพื้นที่ ประชากร เนื้อหาและระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ดังนี้

- 1) พื้นที่ศึกษา ครอบคลุมทั้งอำเภอคลองหอยโข่งซึ่งมีทั้งหมด 4 ตำบล ซึ่งประกอบด้วย ตำบลคลองหอยโข่ง ตำบลโคกม่วง ตำบลทุ่งลาน และตำบลคลองหลา
- 2) ประชากรที่ทำการศึกษา คือ เจาะจงศึกษาเฉพาะเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราในพื้นที่ศึกษา ที่มีพื้นที่ปลูกยางพาราที่เปิดกรีดแล้ว มีการจ้างแรงงานในการทำสวนยาง และมีพื้นที่ถือครองสวนยางขนาดเล็กไม่เกิน 50 ไร่ และขนาดกลางระหว่าง 51 – 250 ไร่
- 3) ขอบเขตด้านเนื้อหา เน้นศึกษาภาพรวมลักษณะการจ้างงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราทั้ง 2 ขนาด และปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ และปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการจ้างแรงงานของเกษตรกร ตัวอย่างปัจจัยด้านสังคมได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ปัจจัยด้านเศรษฐกิจได้แก่ อาชีพหลัก รายได้รวมของครัวเรือน รายได้จากการขายผลผลิตยาง ปัจจัยด้านอื่นๆ ได้แก่ พื้นที่เปิดกรีดทั้งหมด รูปแบบการขายผลผลิต
- 4) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ 2554

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราในการที่จะทราบถึงลักษณะการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ กับลักษณะการจ้างแรงงาน และปัญหาและอุปสรรคจากการจ้างแรงงานในการทำสวนยางและเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกจ้างแรงงาน อีกทั้งยังเป็นข้อมูลที่น่าไปใช้ประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานจัดหางานจังหวัด สำนักงานเกษตรจังหวัด หรือสถาบันวิจัย

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1) แรงงานต่างด้าว หมายถึง แรงงานต่างด้าวซึ่งเข้ามาทำงานในประเทศไทยทั้งที่ขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวถูกต้องตามกฎหมาย ณ สำนักจัดหางานของจังหวัด และแรงงานที่ลักลอบเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมาย

2) แรงงานนอกพื้นที่ หมายถึง แรงงานจากพื้นที่อื่นนอกเขตอำเภอคลองหอยโข่งที่เข้ามาทำงานในเขตพื้นที่อำเภอคลองหอยโข่ง ทั้งนี้ไม่รวมถึงเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี คนพิการ และผู้ติดตามครอบครัวที่มีใช้แรงงาน

3) แรงงานในการทำสวนยางพารา หมายถึง แรงงานที่ทำงานในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการในสวนยางพารา เช่น กำจัดวัชพืช ไล่ปุย การกรีดยาง เก็บน้ำยาง และทำยางแผ่น เป็นต้น

4) ขนาดพื้นที่ถือครองสวนยางพารา หมายถึง สวนยางพาราขนาดเล็ก คือ ไม่เกิน 50 ไร่ และสวนยางพาราขนาดกลาง คือ ระหว่าง 51-250 ไร่(สถาบันวิจัยยาง, 2553)

5) บ่อน้ำยาง หมายถึง จุดรวบรวมน้ำยางจากแหล่งต่างๆ เพื่อส่งต่อไปยังโรงงานอุตสาหกรรมหรือแปรรูปขึ้นต้นเอง มีขนาดของกิจการที่ใหญ่กว่าพ่อค้าคนกลาง

บทที่ 2

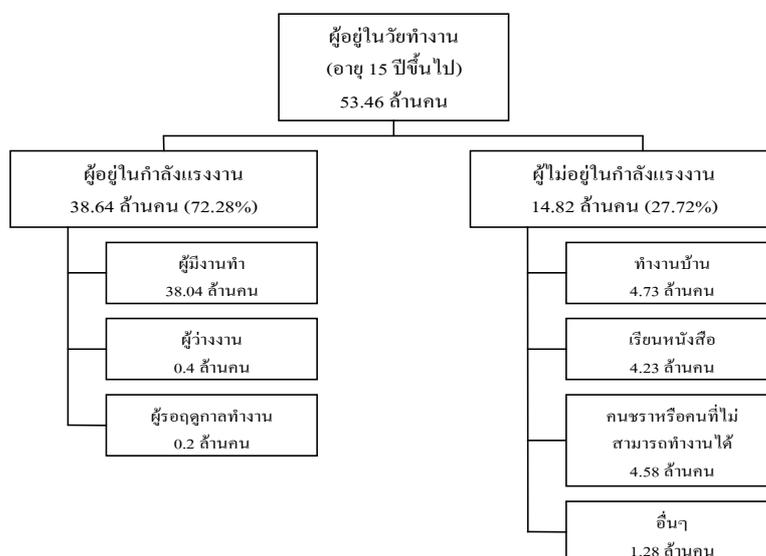
การตรวจสอบเอกสาร

การตรวจสอบเอกสารในบทนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร วารสาร บทความ และงานวิจัยต่างๆ ที่มีผู้ศึกษาไว้แล้วมาประกอบ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา โดยแบ่งกลุ่มหัวข้อในการตรวจสอบเอกสารออกเป็น 3 ประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

- 2.1 สถานการณ์แรงงานของประเทศไทย
- 2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- 2.3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 สถานการณ์แรงงานของประเทศไทย

จากผลสำรวจภาวะการทำงานของประชากร โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประจำปี 2553 ประเทศไทยมีประชากรที่อยู่ในวัยทำงานหรืออายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 53.46 ล้านคน จำแนกเป็น ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน ได้แก่ ผู้มีงานทำ ผู้ว่างงานและผู้รอฤดูกาล รวมจำนวน 38.64 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 72.28 ของประชากรวัยแรงงานทั้งหมด ขณะที่ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานซึ่งได้แก่ ผู้ทำงานบ้าน เรียนหนังสือ คนชราหรือคนที่ไม่สามารถทำงานได้ และอื่นๆ รวมจำนวน 14.82 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 27.72 ดังปรากฏในภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 จำนวนประชากร จำแนกตามสถานภาพแรงงาน ปี 2553

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ(ค), 2554

ในกลุ่มผู้อยู่ในวัยทำงาน (ผู้ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป) 53.46 ล้านคน พบว่าเป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน 38.64 ล้านคน โดยจำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้มีงานทำ 2) ผู้ว่างงาน 3) ผู้รอฤดูกาลทำงาน ซึ่งผู้มีงานทำ จำนวน 38.04 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 98.43 ของ ผู้อยู่ในกำลังแรงงานทั้งหมด ขณะที่เป็นผู้ว่างงาน 4 แสนคน คิดเป็นร้อยละ 1.04 ของผู้อยู่ในกำลังแรงงานทั้งหมด และผู้รอฤดูกาลทำงานมีจำนวน 2 แสนคน หรือร้อยละ 0.53 ของผู้อยู่ในกำลังแรงงานทั้งหมด และเมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่าปี 2553 อัตราการมีงานทำ ซึ่งคำนวณจากสัดส่วนผู้มีงานทำต่อผู้อยู่ในกำลังแรงงานมีอัตราร้อยละ 98.43 หมายถึงว่า ในปี 2553 ผู้อยู่ในแรงงาน 100 คน มีงานทำประมาณ 98-99 คน ซึ่งอัตราการจ้างงานในภาพรวมปี 2553 มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับปี 2552 ที่มีร้อยละ 98.16

ส่วนอัตราการว่างงานซึ่งคำนวณจากผู้ว่างงานต่อผู้อยู่ในกำลังแรงงานมีอัตรา 1.04 โดยอัตราการว่างงานในปี 2553 มีสัดส่วนที่น้อยกว่าปี 2552 ที่มีอัตราการว่างงานโดยภาพรวมร้อยละ 1.50 เนื่องจากในปลายปี 2552 ภาวะเศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัวทำให้ปริมาณการว่างงานลดลงอย่างเห็นได้ชัด สำหรับตัวเลขในกลุ่มผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงานซึ่งมีจำนวน 14.82 ล้านคน ประกอบด้วยผู้ทำงานบ้าน 4.73 ล้านคน หรือร้อยละ 31.92 เรียนหนังสือ 4.23 ล้านคน หรือร้อยละ 28.54 คนชราหรือคนที่ไม่สามารถทำงานได้ 4.58 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 30.90 และอื่นๆ 1.28 ล้านคน หรือร้อยละ 8.64 คัง (ตารางที่ 2.1)

ตารางที่ 2.1 จำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามสถานภาพแรงงาน

หน่วย : ล้านคน

สถานภาพแรงงาน	ปี 2552	ปี 2553
ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	52.82	53.46
ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน	38.43	38.64
- ผู้มีงานทำ	37.71	38.04
- ผู้ว่างงาน	0.57	0.40
- กำลังแรงงานที่รอฤดูกาล	0.15	0.20
ผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	14.39	14.82
- ทำงานบ้าน	4.67	4.73
- เรียนหนังสือ	4.20	4.23
- คนชรา / ผู้ที่ไม่สามารถทำงานได้	4.47	4.58
- อื่นๆ	1.05	1.28
อัตราการว่างงาน	1.50	1.04

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ(ค), 2554

สำหรับผู้ที่มิงานทำ 38.04 ล้านคน พบว่าทำงานในภาคเกษตรกรรม 14.55 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 38.20 ของผู้ที่มิงานทำทั้งหมด ส่วนผู้ที่ทำงานนอกภาคเกษตรกรรมมีจำนวน 23.50 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 61.80 ของผู้ที่มิงานทำทั้งหมด โดยกลุ่มผู้ที่ทำงานนอกภาคเกษตรกรรมทำงานในสาขาการค้าส่ง ค้าปลีก ซ่อมยานพาหนะและของใช้สูงสุด 6.24 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 26.55 ของผู้ทำงานนอกภาคเกษตรกรรมทั้งหมด รองลงคือ การผลิต 5.35 หรือร้อยละ 22.77 ถัดมา คือ สาขาโรงแรมและภัตตาคาร 2.65 ล้านคน หรือร้อยละ 11.30 สาขาก่อสร้าง 2.36 ล้านคน หรือร้อยละ 10.03 และสาขาการบริหารราชการแผ่นดิน จำนวน 1.49 ล้านคน หรือร้อยละ 6.34 ดัง (ตารางที่ 2.2)

ตารางที่ 2.2 จำนวนผู้มิงานทำ จำแนกตามสาขาอุตสาหกรรม

หน่วย : ล้านคน

อุตสาหกรรม	ปี 2552	ปี 2553
ยอดรวม	37.71	38.04
1. สาขาเกษตรกรรม	14.69	14.55
1) เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	14.23	14.12
2) การประมง	0.46	0.43
2. สาขานอกเกษตรกรรม	23.01	23.50
1) การผลิต	5.37	5.35
2) การก่อสร้าง	2.30	2.36
3) สาขาการค้าส่ง ค้าปลีก ซ่อมยานพาหนะ และของใช้	6.05	6.24
4) การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและคมนาคม	1.14	1.12
5) โรงแรมและภัตตาคาร	2.59	2.65
6) กิจกรรมทางการเงิน และการธนาคาร	0.38	0.37
7) กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์และธุรกิจให้เช่า	0.74	0.77
8) การบริหารราชการแผ่นดิน	1.35	1.50
9) การศึกษา	1.13	1.25
10) กิจกรรมด้านสุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์	0.70	0.70
11) การบริการชุมชน สังคม และส่วนบุคคล	0.84	0.81
12) ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	0.24	0.23
13) การไฟฟ้า ก๊าซ และประปา	0.10	0.10

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

หน่วย : ล้านคน

อุตสาหกรรม	ปี 2552	ปี 2553
14) การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	0.02	0.04
15) องค์กรระหว่างประเทศ	0.002	0.003
16) อื่นๆ	0.02	0.03

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ(ค), 2554

2.1.1 สถานการณ์ตลาดแรงงานภาคใต้ ครั้งหลังปี 2553 (กรกฎาคม-ธันวาคม)

1) ความต้องการแรงงาน

นายจ้างหรือสถานประกอบการแจ้งความต้องการแรงงาน 30,889 อัตรา โดยอุตสาหกรรมการขนส่งการขายปลีกฯ มีความต้องการแรงงานมากที่สุด ส่วนอาชีพที่ต้องการแรงงานมากที่สุด คือ อาชีพพนักงานบริการและพนักงานขายในร้านค้าและตลาดและต้องการแรงงานที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษามากที่สุด โดยส่วนใหญ่ต้องการแรงงานที่มีอายุระหว่าง 18-24 ปี

2) ผู้สมัครงาน

ผู้สมัครงานที่มาใช้บริการจัดหางาน จำนวน 22,727 คน จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษามากที่สุดร้อยละ 32.68 รองลงมา คือระดับปริญญาตรี ร้อยละ 27.05 ผู้สมัครงานส่วนใหญ่ต้องการสมัครงานในตำแหน่งพนักงานบริการ พนักงานขายในร้านค้าร้อยละ 25.01 รองลงมา อาชีพงานพื้นฐาน ร้อยละ 22.58 และเสมียน เจ้าหน้าที่ ร้อยละ 18.98

3) การบรรจุงาน

ผู้สมัครงานที่ได้รับการบรรจุงาน จำนวน 22,034 คน อาชีพที่ได้รับการบรรจุงานมากที่สุด คือ พนักงานบริการ พนักงานขายในร้านค้าและตลาด ร้อยละ 27.16 รองลงมาอาชีพเสมียน เจ้าหน้าที่ ร้อยละ 21.47 และเป็นผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 39.47 รองลงมา เป็นระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 25.96

4) สถานการณ์การเลิกจ้าง

ผู้ประกอบการที่แจ้งลงทะเบียนประกาศการว่างงานมีจำนวนทั้งหมด 19,413 คน เป็นผู้ถูกเลิกจ้างจำนวน 3,040 คน (ร้อยละ 15.65) สมัครใจลาออกเอง จำนวน 16,373 คน (ร้อยละ 84.34) ได้รับการบรรจุงานแล้วจำนวน 15,290 คน แยกเป็น ได้รับการบรรจุจากการช่วยเหลือของสำนักงานจัดหางาน จำนวน 7,525 คน และสมัครงานด้วยตนเอง จำนวน 7,765 คน

5) การทำงานของคนต่างด้าว

คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานใน 14 จังหวัดภาคใต้ ณ เดือนธันวาคม 2553 มีจำนวน 260,607 คน แยกเป็นคนต่างด้าวเข้าเมืองถูกกฎหมาย จำนวน 28,551 คน (ร้อยละ 10.96) และคนต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมาย จำนวน 232,056 คน (ร้อยละ 89.04) จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานมากที่สุด จำนวน 58,710 คน (ร้อยละ 22.53) รองลงมาจังหวัดภูเก็ต จำนวน 56,733 คน (ร้อยละ 21.77) และจังหวัดระนอง จำนวน 42,160 คน (ร้อยละ 16.18)

6) การไปทำงานต่างประเทศ

แรงงานไทยที่แจ้งความประสงค์จะเดินทางไปทำงานต่างประเทศ ครึ่งหลังปี 2553 (กรกฎาคม-ธันวาคม) จำนวน 1,684 คน เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ 17.60 จังหวัดสงขลามีแรงงานไทยที่ขออนุญาตเดินทางไปทำงานต่างประเทศมากที่สุด ร้อยละ 40.91 รองลงมาจังหวัดภูเก็ต ร้อยละ 14.61 และจังหวัดนครศรีธรรมราช ร้อยละ 12.41 ประเทศที่แรงงานไทยเดินทางไปทำงานมากที่สุด ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ และอินเดีย ส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่ได้รับการต่อสัญญาและได้รับอนุญาตให้เดินทางกลับไปทำงาน (Re-entry) ร้อยละ 64.37 รองลงมาเดินทางโดยนายจ้างพาไปทำงาน ร้อยละ 15.38

7) ภาวะการลงทุน

กรมโรงงานอุตสาหกรรมอนุญาตให้นายจ้างหรือสถานประกอบการใน 14 จังหวัดภาคใต้ ประกอบกิจการใหม่ในช่วงครึ่งหลังปี 2553 (กรกฎาคม-ธันวาคม) มีจำนวน 222 แห่ง เงินลงทุน 3,468.01 ล้านบาท เกิดการจ้างงาน จำนวน 2,932 คน เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน จำนวนโรงงานและการจ้างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.71 และ 3.49 เงินลงทุนลดลงร้อยละ 8.27 ส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 40 แห่ง รองลงมาจังหวัดสงขลา จำนวน 37 แห่ง สำหรับโครงการที่ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุน (BOI) ช่วงครึ่งหลังปี 2553 ใน 14 จังหวัดภาคใต้ทั้งหมด 65 โครงการ มีเงินลงทุนทั้งสิ้น 11,806.20 ล้านบาท และเกิดการจ้างแรงงานคนไทย 4,314 คน ส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดสงขลา จำนวน 22 โครงการ รองลงมาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 15 โครงการ เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนจำนวนโครงการและเงินลงทุน มีจำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ 58.54 และ 40.38 ขณะที่การจ้างงานลดร้อยละ 9.86

8) ประชากรและกำลังแรงงาน

จำนวนประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปใน 14 จังหวัดภาคใต้ ไตรมาสที่ 4 ปี 2553 มีจำนวนทั้งสิ้น 7,189,706 คน เป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน จำนวน 5,208,822 คน เป็นผู้มีงานทำจำนวน 5,116,374 คน และผู้ที่รอฤดูกาล จำนวน 2,170 คน ผู้มีงานทำส่วนใหญ่ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 54.59 ทำงานในภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ เกษตรกรรมการล่าสัตว์ ป่าไม้ ร้อยละ 3.27 รองลงมาการบริหารราชการและการป้องกันประเทศ ร้อยละ 7.69 ส่วนใหญ่เป็นผู้จบ

การศึกษาในระดับประถมศึกษาและต่ำกว่ามากที่สุด ผู้ว่างงานมีจำนวนทั้งสิ้น 90,278 คน อัตราการว่างงานร้อยละ 1.73 เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 0.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัดพบว่าจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีอัตราการว่างงานมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 3.43 รองลงมาจังหวัดสงขลา ร้อยละ 2.45 ส่วนจังหวัดภูเก็ตมีอัตราการว่างงานน้อยที่สุดร้อยละ 0.56 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ(ค), 2554)

2.1.2 สถานการณ์ตลาดแรงงานจังหวัดสงขลา ครึ่งหลังปี 2553 (กรกฎาคม-ธันวาคม)

1) การบรรจุงาน

ประเภทอุตสาหกรรมที่ได้รับการบรรจุงานมากที่สุด คือ การผลิต จำนวน 1,645 คน (ร้อยละ 41.40) รองลงมาการขายส่ง การขายปลีก จำนวน 991 คน (ร้อยละ 24.94) เมื่อพิจารณาถึงประเภทอาชีพที่ได้รับการบรรจุงานมากที่สุด คือตำแหน่งแรงงานในด้านการผลิตหรือแรงงานทั่วไป จำนวน 765 คน (ร้อยละ 19.25) รองลงมาเสมียน พนักงานธุรการ จำนวน 420 คน (ร้อยละ 10.57) และพนักงานบัญชี จำนวน 291 คน (ร้อยละ 7.32) ผู้ที่ได้รับการบรรจุงานส่วนใหญ่เป็นผู้จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 2,239 คน (ร้อยละ 56.35) และอยู่ในช่วงอายุ 18-24 ปี มากที่สุดจำนวน 1,597 คน (ร้อยละ 40.19)

2) การทำงานของคนต่างด้าว

ณ เดือน ธันวาคม 2553 คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงาน มีจำนวน 26,353 คน จำแนกเป็นคนต่างด้าวเข้าเมืองถูกกฎหมาย จำนวน 1,821 คน (ร้อยละ 6.91) และคนต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมาย จำนวน 24,532 คน (ร้อยละ 93.08)

2.1) คนต่างด้าวเข้าเมืองถูกต้องตามกฎหมาย จำนวน 1,821 คน จำแนกเป็น

1 ตามมาตรา 9 ประเภทตลอดชีพ หมายถึง ผู้ที่ได้รับอนุญาตทำงานตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 322 พ.ศ. 2515 ข้อ 10 (1) ให้ใช้ได้ตลอดชีวิตของคนต่างด้าว เว้นแต่คนต่างด้าวจะเปลี่ยนอาชีพใหม่ มีจำนวน 1,135 คน คิดเป็นร้อยละ 62.32 ประเภทชั่วคราวทั่วไป หมายถึง คนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว มี PASSPORT และได้รับการตรวจลงตรา (VISA) ให้อยู่ในราชอาณาจักรมิใช่นักท่องเที่ยวหรือผู้เดินทางผ่าน มีจำนวน 535 คน คิดเป็นร้อยละ 29.37 ประเภทชั่วคราว MOU หมายถึง คนต่างด้าว (พม่า ลาว กัมพูชา) ที่ได้รับการพิสูจน์สัญชาติและนำเข้าตาม MOU และได้รับอนุญาตทำงานในประเทศไทย จังหวัดสงขลาไม่มีแรงงานต่างด้าวประเภทชั่วคราว MOU

2 ตามมาตรา 12 ได้รับการส่งเสริมการลงทุน (BOI) หมายถึง ได้รับอนุญาตให้ทำงานตามกฎหมายการส่งเสริมลงทุนหรือกฎหมายอื่น จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 8.29

2.2) คนต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมาย มาตรา 13 จำนวน 24,532 คน แยกเป็นชนกลุ่มน้อย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 0.02 และ 3 สัญชาติ ตามมติ ครม. (พม่า ลาว กัมพูชา) จำนวน 24,526 คน คิดเป็นร้อยละ 99.97

3) ประชากรและกำลังแรงงาน

ผลการสำรวจการทำงานของประชากรในจังหวัดสงขลา ไตรมาสที่ 4 ของปี 2553 (ตุลาคม-ธันวาคม) พบว่า มีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 1.12 ล้านคน เป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน จำนวน 8.29 แสนคน ประกอบด้วยผู้มีงานทำ จำนวน 8.08 แสนคน ผู้ว่างงาน จำนวน 20,289 คน ส่วนที่เหลือเป็นผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน จำนวน 2.92 แสนคน อัตราการว่างงานร้อยละ 2.45 เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 0.63 ส่วนอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานร้อยละ 73.96 ลดลงร้อยละ 0.57

ตารางที่ 2.3 จำนวนประชากรจังหวัดสงขลา จำแนกตามสถานภาพแรงงาน

หน่วย : คน

สถานภาพ	ไตรมาส 4		การเปลี่ยนแปลง	
	ปี 2552	ปี 2553	จำนวน	%
ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	1,103,026	1,120,510	17,484	1.59
ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน	822,116	828,715	6,599	0.80
- ผู้ที่มีงานทำ	806,319	808,426	2,107	0.26
- ผู้ว่างงาน	14,933	20,289	5,356	35.87
- ผู้ที่รอฤดูกาล	864	-	-864	-100.00
ผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	280,910	291,795	10,885	3.87
อัตราการว่างงาน	1.82	2.45	0.63	34.61
อัตราการมีส่วนร่วม	74.53	73.96	-0.57	0.76

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ(ค), 2554

2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับแรงงาน ประกอบด้วย ตลาดแรงงาน อุปสงค์แรงงานในตลาดอุปทานแรงงานในตลาด การเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ

2.2.1 ตลาดแรงงาน

สุมาลี ปิตานนท์ (2539) ได้อธิบายคำว่า “ตลาด” หมายถึงสถานที่ซึ่งผู้ซื้อ และผู้ขายมาพบกัน เพื่อเจรจาต่อรองตกลงในการซื้อขายสินค้าหรือการบริการต่างๆ โดยที่ขนาดหรือขอบข่ายของตลาดนั้นอาจมีความแตกต่างกัน ตั้งแต่ตลาดในระดับท้องถิ่นจนถึงตลาดระดับนานาชาติ ภารกิจของแรงงาน ขนาดของตลาดแรงงานจะแตกต่างกันไปตามระดับฝีมือ หรือระดับทักษะของแรงงานประเภทนั้นๆ อาทิ แรงงานระดับผู้บริหาร หรือผู้ประกอบการวิชาชีพชั้นสูง ขนาดของตลาดจะมีขอบข่ายกว้างขวางครอบคลุมระดับประเทศ หรือระดับต่างประเทศได้ด้วย โดยทั่วไป จำนวนแรงงานประเภทนี้ มักจะมีไม่มากนักเมื่อเทียบกับแรงงานประเภทอื่น ดังนั้นหน่วยธุรกิจจึงจำเป็นที่จะต้องเปิดตลาดในการเลือกคนงานให้กว้าง การเคลื่อนย้ายของแรงงานประเภทนี้มักมีค่าใช้จ่ายไม่สูงมากนัก เมื่อเทียบกับศักยภาพในการเพิ่มพูนรายได้ และความก้าวหน้าในอาชีพจากตำแหน่งงานใหม่

กรณีของแรงงานประเภทกรรมกร เสมียนธุรการ หรือ ผู้ประกอบวิชาชีพระดับใช้ทักษะไม่สูงนัก ขนาดของตลาดแรงงานมักจะมีขอบข่ายเพียงระดับท้องถิ่น แรงงานมักไม่ค่อยเคลื่อนย้ายเพื่อไปทำงานนอกท้องถิ่น ยกเว้นในกรณีที่มีการเดินทางระหว่างที่พักกับสถานที่ทำงาน ซึ่งให้ความสะดวกพอสมควร หรือในกรณีที่มีการว่างงานเป็นระยะเวลายาวนาน ซึ่งจะกระตุ้นให้คนงานย้ายถิ่น

ในการจำแนกตลาดแรงงานเป็นตลาดท้องถิ่น ตลาดระดับประเทศ หรือระดับนานาชาติ ประเทศนั้น สิ่งหนึ่งที่จะต้องทำความเข้าใจก็คือ ตลาดแต่ละประเภทไม่ได้มีตลาดเดียว แต่ยังแบ่งแยกเป็นตลาดแรงงานตามลักษณะของอาชีพ (Occupational Market) เช่น ตลาดแรงงานของพนักงานพิมพ์ดีด ตลาดแรงงานของช่างปูกระเบื้อง ตลาดแรงงานของพนักงานทำความสะอาด และอาชีพอื่นๆ อีกเป็นต้น นอกเหนือจากการจำแนกเป็นตลาดโดยสภาพภูมิศาสตร์และตลาดจำแนกโดยอาชีพแล้วการที่หน่วยธุรกิจหลายแห่งใช้ระบบคัดเลือกและเลือกคนจากภายในเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งต่างๆ แทนที่จะคัดจากบุคคลภายนอก ทำให้มีการมองว่า หน่วยธุรกิจนั้นทำตนเปรียบเสมือนเป็นตลาดแรงงานที่แยกตัวออกต่างหาก เนื่องจากหน่วยธุรกิจมีแหล่งอุปทานแรงงานภายในของตนเองและฝ่ายแรงงานได้ยึดเอาหน่วยธุรกิจเป็นแหล่งเลื่อนสถานภาพของตนเองในการทำงานให้ก้าวหน้าขึ้นลักษณะของหน่วยธุรกิจแบบนี้ในทางเศรษฐศาสตร์เรียกว่า พฤติกรรมการเป็นตลาดแรงงานภายใน (Internal Labour Market)

2.2.2 อุปสงค์แรงงานในตลาด

บุญคง หันจางสิทธิ์ (2543) ได้อธิบายถึงแรงงานเป็นปัจจัยการผลิตชนิดหนึ่ง ผู้ที่ต้องการจะจ้างงานหรือมีอุปสงค์สำหรับแรงงานคือ ธุรกิจหรือนายจ้างซึ่งทำการผลิตสินค้าหรือบริการ เพื่อจำหน่ายในตลาดตามราคาในท้องตลาดถ้าสินค้าขายได้ราคาดีและได้กำไรงาม ธุรกิจจะขยายการ

ผลิต คือ ผลิตเพิ่มขึ้นโดยการจ้างแรงงานและปัจจัยการผลิตอื่นๆ เพิ่มขึ้นตามไปด้วย อุปสงค์สำหรับแรงงานหรือปัจจัยการผลิตอื่นๆ จึงเรียกว่าเป็นอุปสงค์สืบเนื่อง (Derived Demand) กล่าวคือ อุปสงค์สำหรับปัจจัยการผลิตจะมากหรือน้อยนั้นสืบเนื่องมาจากอุปสงค์สำหรับสินค้า ที่แรงงานและปัจจัยทุน เครื่องมือ และปัจจัยอื่นๆ ร่วมกันผลิตขึ้น หรือจะพูดอีกนัยหนึ่งก็คือ ถ้าสินค้าที่ผลิตขึ้นขายได้ราคาดี เพราะมีผู้ต้องการซื้อมาก ผู้ผลิตหรือธุรกิจก็จะผลิตเพิ่มขึ้น โดยการจ้างแรงงานและปัจจัยการผลิตต่างๆ เพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้อุปสงค์สำหรับแรงงานและปัจจัยการผลิตต่างๆ จึงสัมพันธ์กับอุปสงค์สำหรับสินค้าในตลาดผลผลิตด้วย

อุปสงค์แรงงานจะมีปริมาณที่สูงความหมาย คือ นายจ้างหรือโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ มีความต้องการจ้างแรงงานระดับปฏิบัติการที่สูงกว่าปริมาณแรงงานระดับปฏิบัติการที่มีอยู่ ทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงานระดับปฏิบัติการเป็นจำนวนมาก รัฐบาลจึงได้มีมาตรการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงาน โดยการอนุญาตให้มีการนำแรงงานต่างด้าวระดับปฏิบัติการเข้ามาปฏิบัติงานได้

2.2.3 อุปทานแรงงานในตลาด

บุญคง หันจางสิทธิ์ (2543) ได้อธิบายถึงอุปทานแรงงาน หมายถึง จำนวนแรงงานที่ประสงค์และพร้อมที่จะเสนอขายให้แก่ นายจ้างตามระดับอัตราค่าจ้างต่างๆ ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง จำนวนแรงงานที่เสนอจะขายเพื่อการทำงานนี้อาจนับเป็นชั่วโมง เป็นวัน หรือเป็นจำนวนคนก็ได้ สภาพการณ์ปัจจุบันของตลาดแรงงานระดับปฏิบัติการนั้น อุปทานแรงงานจะมีปริมาณที่น้อยกว่าอุปสงค์แรงงานในตลาดมาก สาเหตุเกิดจากการที่มีจำนวนอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะโรงงานอุตสาหกรรมที่ชาวต่างประเทศเข้ามาเปิดดำเนินการมากขึ้น ตามนโยบายการส่งเสริมการลงทุนของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) อีกทั้งคนไทยเองมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นกว่าในอดีตมาก จึงทำให้มีความต้องการที่น้อยลงในการเข้าไปปฏิบัติงานในตำแหน่งแรงงานระดับปฏิบัติการ

2.2.4 การเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ

สุณี นัฏราคม (2523) ได้อธิบายถึงสาเหตุสำคัญที่ทำให้แรงงานเคลื่อนย้ายออกจากประเทศบ้านเกิดของตนเอง ได้แก่

1) อัตราการว่างงาน (Unemployment) อยู่ในอัตราสูงและการทำงานต่ำระดับ (Underemployment) แรงงานส่วนเกินที่เกิดจากการว่างงานและทั้งการทำงานต่ำระดับในประเทศนั้น เป็นผลมาจากไม่สามารถหางานทำที่ตรงกับความสามารถของตนเอง ขณะที่มีความพยายามที่จะหางานทำในประเทศชั่วคราวหนึ่ง แต่เขาไม่สามารถทำงานที่ตรงกับความต้องการได้แล้ว ทำให้แรงงานส่วนหนึ่งมีแนวโน้มอย่างมากที่จะเคลื่อนย้ายออกไปสู่ต่างประเทศ

2) ระดับค่าจ้างที่ต่ำกว่าเมื่อเทียบกับต่างประเทศ และอาชีพที่มีลักษณะเดียวกัน ถ้าเปรียบเทียบกันในเรื่องค่าจ้าง หรือเงินเดือนที่ได้รับขณะทำงานในประเทศ โอกาสการเคลื่อนย้ายแรงงานไปต่างประเทศย่อมมีมากกว่า ถ้าค่าจ้างและเงินเดือนในต่างประเทศมีอัตราที่สูงกว่า

3) การขาดสิ่งจูงใจสำหรับความก้าวหน้าในอาชีพ แรงงานที่มีความรู้ความชำนาญสูง แต่ไม่สามารถมีโอกาสดำเนินงานในตำแหน่งหน้าที่ของตนเอง ย่อมเกิดความรู้สึกอยากเคลื่อนย้ายไปทำงานในต่างประเทศ นอกจากนี้สิ่งจูงใจ ได้แก่ ความก้าวหน้าในอาชีพก็เป็นอีกประการหนึ่งที่ทำให้แรงงานกลุ่มนี้ต้องการเคลื่อนย้ายไปทำงานต่างประเทศ

4) นโยบายกำลังคนที่ไม่เหมาะสม การวางแผนกำลังคนที่เหมาะสมทำให้เกิดการพัฒนาไปตามระบบของงาน แต่ขณะที่ประเทศด้อยพัฒนาที่ไม่มีการวางแผนพัฒนากำลังคน ทำให้ขาดความสมดุลระหว่างงานกับบุคลากร ทำให้มีกำลังแรงงานบางส่วนอาจเป็นส่วนเกินได้ แต่ขณะเดียวกันบางประเทศอาจต้องการกำลังคนที่เป็นส่วนเกินนี้อยู่ก็ได้ ทำให้คนดังกล่าวต้องการเคลื่อนย้ายออกไปนอกประเทศ

5) ปัจจัยทางสังคม และการเมือง แรงงานบางส่วนอาจต้องการอพยพเคลื่อนย้ายไปต่างประเทศ เป็นเพราะไม่พอใจสภาพสังคม และการเมืองที่มีอยู่สืบเนื่องจากความวุ่นวาย และความแตกต่างของกลุ่มการเมืองในประเทศ เมื่อเราพิจารณาถึงปัจจัยหลักที่ผลักดันแรงงานต่างด้าวระดับปฏิบัติการ จากประเทศพม่า ลาว และกัมพูชา รวมถึงแรงงานต่างด้าวจากพื้นที่สูงเอง เข้ามาทำงานในประเทศตามโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ เป็นผลมาจากสภาพสังคมและการเมืองภายในประเทศนั้นๆ ที่มีความวุ่นวาย เนื่องมาจากความแตกต่างของกลุ่มการเมืองในประเทศ รวมถึงสภาพทางภูมิศาสตร์และภูมิอากาศที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจใดๆ ด้วย จึงส่งผลให้ผู้ประกอบการไม่มั่นใจในการลงทุน

2.2.5 ทฤษฎีการตัดสินใจของผู้ผลิต

ศรีธัญ วรรณจักริยา (2539) ได้อธิบายถึง การวางแผนการผลิตทางการเกษตร ผู้วางแผนโดยทั่วไป จำเป็นต้องอาศัยหลัก และทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์เข้ามาใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจ โดยเฉพาะทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การผลิต (Production Economic Theory) ได้ถูกนำมาใช้กับปัญหาพื้นฐานทางด้านการผลิต 3 ประการว่า จะทำการผลิตอะไร จะผลิตอย่างไร และจะผลิตจำนวนเท่าไร มาช่วยในการตัดสินใจ เพื่อให้ตอบปัญหาในแต่ละข้อมีหลักเกณฑ์ที่ถูกต้อง และยังช่วยให้ผู้ผลิตบรรลุเป้าหมายในการวางแผนการผลิต คือ กำไรสูงสุดภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การผลิตที่สามารถนำมาใช้ช่วยในการตัดสินใจในการวางแผนการผลิตทางการเกษตร คือ กฎว่าด้วยค่าเสียโอกาส หรือกฎการเปรียบเทียบผลประโยชน์เพิ่มเติมให้เท่ากัน (Principle of opportunity cost or equimarginal Principle)

กฎว่าด้วยค่าเสียโอกาส อธิบายว่าวิธีเดียวที่จะให้ผู้ผลิตได้รับกำไรสูงสุด คือ ผู้ผลิตจะต้องจัดสรรและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ได้แก่ ที่ดิน แรงงาน และทุน แต่ละหน่วยไปในทางเลือกหรือกิจกรรมการผลิตที่จะทำให้ได้รับผลตอบแทนเพิ่ม (Marginal returns) มากที่สุดก่อนจนกระทั่งผลตอบแทนเพิ่มที่จะได้รับจากแต่ละทางเลือกหรือกิจกรรมเท่ากันหมด สามารถอธิบายในรูปฟังก์ชันการผลิตและในรูปกราฟ ดังนี้

$$\text{ฟังก์ชันการผลิต (product function): } Y_1 = f_1(X_1, X_2, \dots, X_n) \dots(1)$$

$$Y_2 = f_2(X_1, X_2, \dots, X_n) \dots(2)$$

$$\text{เมื่อ } X_1 = \text{ปัจจัยผันแปรที่มีอยู่อย่างจำกัดจำนวนหนึ่ง}$$

$$X_2, \dots, X_n = \text{ปัจจัยคงที่}$$

$$Y_1, Y_2 = \text{ผลผลิตที่ได้รับจากกิจกรรมที่ 1 และที่ 2}$$

จากฟังก์ชันการผลิต (1) และ (2) แสดงว่า ผู้ผลิตมีทางเลือกที่จะใช้ปัจจัยผันแปรที่มีอยู่อย่างจำกัดจำนวนหนึ่งไปในการผลิตกิจกรรมทั้งสอง โดยการที่จะจัดสรรปัจจัยผันแปร X_1 ไปในการผลิตผลผลิต Y_1 และ Y_2 จำนวนมากน้อยเพียงใดจึงจะทำให้ผู้ผลิตได้รับกำไรสูงสุดนั้น ขึ้นอยู่กับราคาของผลผลิตทั้งสอง คือ P_{Y_1} , P_{Y_2} เพราะมีส่วนเกี่ยวข้องกับผลตอบแทนที่จะได้รับจากการผลิต Y_1 , Y_2 และจากกฎว่าด้วยค่าเสียโอกาสหรือกฎการเปรียบเทียบผลประโยชน์เพิ่มให้เท่ากัน จะได้ว่าผู้ผลิตจะทำการผลิต Y_1 , Y_2 ภายใต้ปัจจัยผันแปรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ได้กำไรสูงสุด กล่าวคือ จะทำการผลิต ณ ระดับที่ผลตอบแทนเพิ่มที่ได้รับจากการผลิต Y_1 (หรือ $P_{Y_1} * \Delta Y_1$) เท่ากับผลตอบแทนเพิ่มที่ได้รับจาก Y_2 (หรือ $P_{Y_2} * \Delta Y_2$) หรือผลิต ณ ระดับที่อัตราส่วนแห่งการทดแทนกันระหว่าง Y_1 และ Y_2 (marginal rate of production substitution) หรือ $\Delta Y_2 / \Delta Y_1$ เท่ากับอัตราส่วนกลับของราคาผลผลิต (P_{Y_1} / P_{Y_2}) เขียนในรูปสมการได้ดังนี้

$$\Delta Y_2 / \Delta Y_1 = P_{Y_1} / P_{Y_2} \dots(3)$$

$$P_{Y_1} * \Delta Y_1 = P_{Y_2} * \Delta Y_2 \dots(4)$$

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บัญชา สมบูรณ์สุขและอภิญญา จันทรเจริญ (2538) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานเกษตรในจังหวัดสงขลา : กรณีศึกษาแรงงานกรีดยางพาราและทำยางแผ่นในสวนยางพาราของเกษตรกรที่พื้นสงเคราะห์จากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางในอำเภอหาดใหญ่และอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้แรงงานการกรีดยางพาราและทำยางแผ่น สาเหตุการเคลื่อนย้ายแรงงาน ผลกระทบของการเคลื่อนย้ายแรงงานชาวสวนยางพาราที่พื้นสงเคราะห์จากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง แนวโน้มความต้องการแรงงานการกรีดยางพาราและทำยางแผ่นของเกษตรกร ใช้วิธีการศึกษาทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงพรรณนา โดย

วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพใช้ข้อมูลทฤษฎีและวิธี PRA Method (Participatory Rural Appraisal Method) โดยการสัมภาษณ์พูดคุยแบบตัวต่อตัวโดยไม่มีแบบสัมภาษณ์ ส่วนวิธีการศึกษาเชิงปริมาณโดยการออกแบบสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือก ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 85 คน ในทั้งสองอำเภอ จากจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,226 คน นำผลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์ร่วมกัน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยใช้โปรแกรม SPSS สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละและมัชฌิมเลขคณิต

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรชาวสวนยางพาราทั้งสองอำเภอโดยส่วนใหญ่ใช้แรงงานจากภายนอกครัวเรือนในการกรีดยางพาราและการทำยางแผ่น ส่วนใหญ่เป็นแรงงานในท้องถิ่นเพราะได้รับการเชื่อถือมากกว่าแรงงานต่างถิ่น ผลผลิตโดยเฉลี่ยที่ได้จากการกรีดยางของแรงงานนี้คือ 30 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน โดยส่วนใหญ่ผลิตในรูปยางแผ่นดิบชั้น 3 และ 4 มีส่วนน้อยเป็นน้ำยางข้น สำหรับการขายผลผลิตพบว่าส่วนใหญ่ขายยางแผ่นดิบที่ตลาดท้องถิ่น ส่วนการขายน้ำยางข้นโดยทั่วไปจะมีทั้งมารับซื้อที่สวนยางและมีจุดรับซื้อในท้องถิ่นบริเวณใกล้สวนยาง อัตราส่วนผลประโยชน์ระหว่างเจ้าของสวนยางกับแรงงานจ้างนี้ส่วนใหญ่อยู่ในอัตรา 60:40 โดยแบ่งผลประโยชน์ทันที ณ ที่ขาย

สำหรับสาเหตุการเคลื่อนย้ายของแรงงานครัวเรือนของเกษตรกร พบว่า เคลื่อนย้ายเพื่อศึกษาในระดับสูงขึ้นมีจำนวนมากสุด คือ ร้อยละ 31.76 รองลงมาเพื่อต้องการเพิ่มรายได้ให้ครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 22.35 ส่วนผลกระทบในการเคลื่อนย้ายแรงงาน พบว่า มีผลกระทบทั้งต่อครัวเรือนและต่อชุมชนหรือท้องถิ่น โดยผลกระทบต่อครัวเรือนมากที่สุดคือ ทำให้ปริมาณผลผลิตของครัวเรือนลดลงเนื่องจากขาดแคลนแรงงานคิดเป็นร้อยละ 39.41 และผลกระทบต่อชุมชนหรือท้องถิ่นมากที่สุดคือ ทรัพยากรมนุษย์และผลประโยชน์ของท้องถิ่นถูกดูดกลืนเข้าเมือง คิดเป็นร้อยละ 27.60 สำหรับแนวโน้มความต้องการแรงงานกรีดยางพาราและทำยางแผ่นในอนาคต พบว่า ร้อยละ 62.35 ของครัวเรือนทั้งหมด ต้องการแรงงานการกรีดยางพาราและทำยางแผ่นเพิ่มจากเดิมที่ครัวเรือนมีอยู่ โดยต้องการเพิ่มเฉลี่ย 2.34 คนต่อครัวเรือน

พรสมิทธิ ฉายสมิทธิกุล (2538) ได้ศึกษาเรื่องวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ของรูปแบบการเคลื่อนย้ายแรงงานเกษตร : การศึกษาเปรียบเทียบบ้าน โนนทองและบ้าน โนนละลม ตำบลชุมพวง อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบเชิงพื้นที่ของกระบวนการเคลื่อนย้ายแรงงาน เพื่อศึกษาปัจจัยทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม กับการเคลื่อนย้ายแรงงานเกษตร และเพื่อแสดงแนวทางลดการเคลื่อนย้ายแรงงานเกษตรให้ออกนอกพื้นที่ให้น้อยลง ข้อมูลที่ได้ใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์จากประชากรตัวอย่าง จาก 2 หมู่บ้านที่เป็นตัวแทนกลุ่มซึ่งมีการเคลื่อนย้ายออกสูงสุดและต่ำสุดของจังหวัดนครราชสีมา คือบ้าน โนนทอง จำนวน 50 ราย บ้าน โนนละลม 30 ราย รวมทั้งสิ้น 80 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.0 ของแรงงานที่ย้ายออก

ทั้งตำบลชุมพวง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่และการหาอัตราส่วนร้อยละในรูปแบบของตารางไขว้

ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันในรูปแบบของการเคลื่อนย้ายแรงงานทั้งสองหมู่บ้านโดยพบว่า พื้นที่ศึกษามีรูปแบบการเคลื่อนย้ายแรงงาน 2 รูปแบบ คือ การเคลื่อนย้ายภายในภูมิภาคและการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างภูมิภาค ซึ่งทั้ง 2 รูปแบบนี้จะเป็นการย้ายจากชนบทสู่เมืองร้อยละ 90.0 และเป็นการเคลื่อนย้ายจากชนบทสู่ชนบท ร้อยละ 10.0 และมีกระแสการเคลื่อนย้ายออกสู่ทั้ง 6 ภูมิภาค

โดยภาคกลางเป็นพื้นที่รองรับแรงงานสูงสุดถึงร้อยละ 79.0 โดยกรุงเทพมหานครจังหวัดเดียว รับย้ายแรงงานร้อยละ 72.4 รองลงไปตามลำดับ คือ การเคลื่อนย้ายภายในภูมิภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการเคลื่อนย้ายสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ร้อยละ 4.0 ย้ายสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ร้อยละ 6.0 ย้ายเข้าสู่ภูมิภาคตะวันตกร้อยละ 4.0 ย้ายเข้าสู่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 3.0 เท่ากัน

ส่วนภาคใต้จะมีแรงงานย้ายเข้าน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 1.0 พบว่า ตัวแปรทางเศรษฐกิจมีผลต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานมากที่สุดถึง 8 ตัวแปร รองลงไปคือ กลุ่มตัวแปรทางกายภาพ และกลุ่มตัวแปรทางสังคม จะมีผลต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานเกษตร กลุ่มละ 5 ตัวแปร และ 4 ตัวแปรตามลำดับ กล่าวได้ว่าการศึกษารั้งนี้จะสอดคล้องกับสมมุติฐานการศึกษา คือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมและกายภาพมีสัมพันธ์กับรูปแบบการเคลื่อนย้ายแรงงานเกษตร โดยปัจจัยทางเศรษฐกิจจะมีความสัมพันธ์สูงสุด การแก้ปัญหาเพื่อลดการเคลื่อนย้ายแรงงานเกษตรออกนอกพื้นที่ จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับทุกปัจจัย หรือทุกตัวแปรที่เกี่ยวข้องไปพร้อมๆ กัน โดยความร่วมมือของแรงงานในท้องถิ่นและหน่วยงานจากภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของแรงงานเกษตรในพื้นที่ต่อไป

เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย (2539) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของแรงงานย้ายถิ่นในอุตสาหกรรมยางพารา : จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาตัวชี้วัดองค์ประกอบคุณภาพชีวิตของแรงงานย้ายถิ่นในอุตสาหกรรมยางพารา เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของแรงงานย้ายถิ่นเมื่ออยู่ถิ่นเดิมกับขณะอยู่ในถิ่นปัจจุบัน รวมทั้งศึกษาปัจจัยทางประชากร สังคม เศรษฐกิจและปัจจัยการทำงานที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของแรงงานย้ายถิ่น ซึ่งสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากแรงงานย้ายถิ่นที่เข้ามาทำงานในจังหวัดสงขลาตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป จำนวนตัวอย่าง 490 ราย เก็บข้อมูลโดยวิธีเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติวิเคราะห์องค์ประกอบ สถิติถดถอยพหุ สถิติทดสอบที และใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาพบว่า จากองค์ประกอบคุณภาพชีวิต 12 ด้าน ซึ่งมีตัวชี้วัดทั้งหมด 98 ตัว เมื่อวิเคราะห์ด้วยสถิติวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า เหลือตัวชี้วัดตามเกณฑ์เพียง 54 ตัว ใน 12

องค์ประกอบเท่าเดิม ได้แก่ องค์ประกอบด้านสุขภาพร่างกาย (6 ตัวชี้วัด) สุขภาพจิต (5 ตัวชี้วัด) สิ่งแวดล้อม (4 ตัวชี้วัด) ความปลอดภัย (6 ตัวชี้วัด) ความมั่นคงในเศรษฐกิจ (2 ตัวชี้วัด) ชีวิตครอบครัว (6 ตัวชี้วัด) ชีวิตการทำงาน (5 ตัวชี้วัด) ชีวิตการศึกษา (5 ตัวชี้วัด) สภาพสังคมของตนเอง (3 ตัวชี้วัด) การมีกิจกรรมทางวัฒนธรรม (4 ตัวชี้วัด) การรับรู้การเมือง (3 ตัวชี้วัด) และความรู้สึกเสมอภาค (5 ตัวชี้วัด)

คุณภาพชีวิตของแรงงานย้ายถิ่นเมื่ออยู่ในถิ่นเดิมต่ำกว่าขณะอยู่ในถิ่นปัจจุบันอยู่ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพร่างกาย ความปลอดภัย ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ชีวิตการทำงาน ชีวิตการศึกษา การรับรู้การเมืองและความรู้สึกเสมอภาค และคุณภาพชีวิตเมื่ออยู่ในถิ่นเดิมสูงกว่าขณะอยู่ในถิ่นปัจจุบัน มีอยู่ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพจิต ชีวิตครอบครัว สภาพสังคมของตนเองและการมีกิจกรรมทางวัฒนธรรม แต่คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมขณะที่อยู่ในถิ่นเดิมและถิ่นที่อยู่ปัจจุบันไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของแรงงานย้ายถิ่นในอุตสาหกรรมยางพารา พบว่ามีเพียง 9 ปัจจัย นั่นคือ แรงงานย้ายถิ่นเพศหญิงมีคุณภาพชีวิตดีกว่าเพศชาย และแรงงานย้ายถิ่นที่มีอายุน้อย มีการศึกษาสูง มีรายได้มากขึ้น มีลักษณะการทำงานแบบลูกจ้างประจำ ทำงานโดยไม่ต้องสัมผัสกับสารเคมี ไม่ต้องเข้าทำงานเป็นกะ มีสวัสดิการดี และทำงานในโรงงานขนาดใหญ่ มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าแรงงานย้ายถิ่นที่มีอายุมาก มีการศึกษาน้อย มีรายได้น้อย มีการจ้างงานแบบเป็นลูกจ้างรายวัน ทำงานสัมผัสสารเคมี เข้าทำงานเป็นกะ ไม่พอใจในสวัสดิการและทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก

วุฒิกร สุทินัย (2540) ได้ศึกษาเรื่อง “จากห้องนาสุโรงงาน : การปรับตัวของแรงงานย้ายถิ่นให้เข้ากับวิถีชีวิตใหม่” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ต้องการทราบว่าเมื่อแรงงานย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ในเขตเมือง มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่อย่างไร 2) การปรับตัวจะมีผลต่อการย้ายถิ่นเป็นการย้ายถิ่นแบบชั่วคราว หรือการย้ายถิ่นแบบถาวร โดยใช้วิธีการศึกษาทางสถิติมาวิเคราะห์ด้วยค่าไคสแควร์ (Chi - Square) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ โดยขอบเขตงานวิจัยจะศึกษาจากแรงงานหรือผู้ที่ปฏิบัติงานในโรงงานอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยเน้นไปที่ผู้ปฏิบัติงานในนิคมอุตสาหกรรมสมุทรปราการ , กรุงเทพฯ , ปทุมธานี และฉะเชิงเทรา จำนวน 160 คน

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ภูมิหลังของแรงงานย้ายถิ่น อันได้แก่ เพศ สถานภาพการสมรส และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวของแรงงานย้ายถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับผลการศึกษาวิจัยถึงผลต่อการย้ายถิ่นเป็นการย้ายถิ่นแบบชั่วคราว หรือการย้ายถิ่นแบบถาวรนั้นขึ้นกับสภาพแวดล้อมในการทำงานของแรงงานย้ายถิ่น อันได้แก่ การจัดสวัสดิการ การจัดสันตนาการ การจัดที่อยู่อาศัย การจัดเลี้ยงอาหารและรสชาติอาหาร ซึ่งเป็นตัว

แปรหลักรวม 5 ด้านมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวของแรงงานย้ายถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน

ส่วนภูมิภาคหลังด้านอายุนั้น ไม่มีความสัมพันธ์ในการปรับตัวของแรงงานย้ายถิ่น สภาพแวดล้อมในการทำงานของแรงงานย้ายถิ่น อันได้แก่ การจัดสวัสดิการ การจัดสนทนากิจการ จัดที่อยู่อาศัย การจัดเลี้ยงอาหาร และรสชาติอาหาร ซึ่งเป็นตัวแปรหลักรวม 5 ด้าน มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวของแรงงานย้ายถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน ความรู้ ความสามารถและทักษะการทำงาน อันได้แก่ การจัดฝึกอบรมและดูงาน และระยะเวลาของประสบการณ์ทำงาน มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวของแรงงานย้ายถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกเวลางาน และความมั่นคงในชีวิต อันได้แก่ การทำกิจกรรมหลังเลิกงาน อาชีพที่ให้ความมั่นคงต่อชีวิต และการเลือกประกอบอาชีพ มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวของแรงงานย้ายถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ละออสรี ไชยพงศ์ (2541) ได้ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาและความต้องการของลูกจ้างโรงงานอุตสาหกรรมไม้อย่างพาราในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์ 1) สภาพปัญหาและความต้องการด้านทั่วไปของลูกจ้าง 2) สภาพปัญหาและความต้องการด้านการจ้างของลูกจ้าง โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตามขอบเขตด้านเนื้อหาจากกลุ่มลูกจ้างโรงงานอุตสาหกรรมไม้อย่างพาราจากโรงงานจำนวน 11 โรง มีลูกจ้างทั้งสิ้น 1,078 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ร้อยละ 15 ของลูกจ้างได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 162 คน โดยเทียบอัตราส่วนแยกแต่ละโรงงานและสุ่มตัวอย่างแบบง่ายเพื่อหาชื่อลูกจ้างตัวอย่าง และนำมาประมวลผลและวิเคราะห์โดยโปรแกรม SPSS โดยใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ

ผลการศึกษาด้านสภาพปัญหาและความต้องการด้านทั่วไปของลูกจ้างพบว่า ลูกจ้างมีสภาพปัญหาและความต้องการด้านทั่วไปดังนี้ ส่วนใหญ่เพศชาย มีอายุระหว่าง 15-40 ปี อายุการทำงาน 10 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาในอำเภอหาดใหญ่ อยู่ร่วมกับคู่สมรส และส่วนใหญ่ไม่มีบุตร มีระดับการศึกษาชั้นอนุปริญา มีที่พักอาศัยของตนเอง สภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ นั้น คือ การปรับเงินเดือนตามผลงานมากกว่าเพศ งานที่ทำไม่เหมาะสมกับอายุและวุฒิการศึกษา ผู้ที่มีอายุการทำงานมากกว่าเขาเปรียบผู้ที่มีอายุงานน้อยกว่า ที่พักอยู่ไกลเดินทางมาทำงานไม่สะดวก หัวหน้างานมีอคติเพราะบุตรป่วยต้องหยุดงานบ่อย ในด้านความต้องการลูกจ้างมีความต้องการคือ ให้นำจ้างปรับเงินเดือน จัดงานที่เหมาะสมกับอายุและวุฒิการศึกษา จัดที่พักอาศัยให้มีความเป็นธรรมชาติ และจัดรถบริการรับส่งลูกจ้าง

สำหรับด้านสภาพปัญหาและความต้องการด้านการจ้างของลูกจ้างพบว่า ลูกจ้างมีสภาพปัญหาและความต้องการด้านการจ้างมีดังนี้ ในด้านสภาพการจ้างเป็นรายเดือน มีจำนวนวันเวลา

ทำงาน การลาหยุดงาน การทำงานล่วงเวลา สวัสดิการ และความปลอดภัยในการทำงาน ตามที่กฎหมายแรงงานกำหนด ในด้านปัญหาในเรื่องต่างๆ คือ ค่าจ้างไม่พอกับค่าครองชีพ วันหยุดน้อย ลากิจไม่ได้ค่าจ้าง ค่าแรงงานล่วงเวลาดำ ไม่มีการรับส่ง และโรงงานมีฝุ่นละอองมาก ในด้านความต้องการลูกจ้างมีความต้องการคือ ให้นายจ้างจ่ายค่าแรงงานล่วงเวลาทุกครั้งที่ทำ จัดวันหยุดพักผ่อนประจำปีให้เหมาะสม จ่ายค่าจ้างเมื่อลากิจ จัดสวัสดิการรับส่ง และให้มีการติดเครื่องกรองอากาศและที่ดูดฝุ่นในโรงงาน

เสริมศักดิ์ รักบำรุง (2544) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือในระบบการผลิตยางพารา อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานทางด้านสังคม จิตวิทยา กายภาพและปัจจัยแวดล้อมของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ จิตวิทยาและกายภาพระหว่างเกษตรกรที่มีการจ้างแรงงานและไม่มีการจ้างแรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา ในอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเลือกตำบลต้นขวนเป็นตัวแทนในการศึกษา เก็บข้อมูลจากเกษตรกร จำนวน 133 ราย แบ่งเป็นเกษตรกรที่มีการจ้างแรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 59 ราย และเกษตรกรที่ไม่มีการจ้างแรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 74 ราย โดยการสุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นจากประชากรทั้งหมดจำนวน 833 รายคิดเป็นร้อยละ 15 ของประชากร นำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์โดยโปรแกรม SPSS โดยการทดสอบแบบที (t-Test)

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งที่มีการจ้างแรงงานและไม่มีการจ้างแรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 79.7 และ 73.3 ตามลำดับ มีอายุเฉลี่ย 41.4 ปี สำหรับเกษตรกรกลุ่มแรก และ 40.2 ปี สำหรับเกษตรกรกลุ่มหลัง มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ยใกล้เคียงกันคือ 4.2 และ 4.4 คนต่อครัวเรือนตามลำดับ ในด้านการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ของเกษตรกรเจ้าของสวนยางทั้งสองกลุ่มมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา การประกอบอาชีพ ร้อยละ 66.1 ของเกษตรกรกลุ่มแรก และร้อยละ 97.2 ของเกษตรกรกลุ่มหลัง ประกอบอาชีพทำสวนยางพาราเป็นอาชีพหลัก มีพื้นที่ถือครองทั้งหมดเฉลี่ย 72.1 ไร่ต่อครัวเรือน ในขณะที่เกษตรกรที่ไม่มีการจ้างแรงงานมีพื้นที่ถือครองทั้งหมดเฉลี่ย 36.4 ไร่ต่อครัวเรือน โดยเป็นพื้นที่สวนยางร้อยละ 84.0 และ 74.4 ของพื้นที่ถือครองทั้งหมดตามลำดับ มีรายได้เฉลี่ย 267,552.5 บาทต่อครัวเรือนต่อปี สำหรับเกษตรกรกลุ่มแรก และ 95,622.8 บาทต่อครัวเรือนต่อปี สำหรับเกษตรกรกลุ่มหลัง ในกลุ่มที่มีการจ้างแรงงาน มีจำนวนแรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือในระบบการผลิตยางพาราเฉลี่ย 4.0 คนต่อครัวเรือนเกษตรกร ซึ่งมีภูมิลำเนาจากจังหวัดสกลนครคิดเป็นร้อยละ 62.7 ในด้านการแบ่งผลผลิตระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างร้อยละ 61.1 แบ่งในอัตรา 50:50 ส่วนเหตุผลที่มีการจ้างแรงงานในระบบการผลิตยางพารา

นั้น ร้อยละ 60.1 ให้เหตุผลว่าพื้นที่สวนยางมีมากเกินไปกำลังแรงงานในครัวเรือน และได้สอบถามถึงสาเหตุที่ไม่จ้างแรงงานในท้องถิ่น ร้อยละ 57.6 ตอบว่าประสิทธิภาพในการทำงานของแรงงานในท้องถิ่นต่ำ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบแบบที (t-Test) พบว่าปัจจัยที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ คือ การศึกษาของเจ้าของสวนยาง ขนาดพื้นที่ที่ถือครองทั้งหมด ขนาดพื้นที่สวนยางในครอบครัว รายได้ในครัวเรือน และระยะทางจากบ้านถึงสวนยาง และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ คือ ความรู้ของเกษตรกรในการปลูกสร้างสวนยาง และทัศนคติที่มีต่อแรงงานและการจ้างแรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ จิตวิทยาและกายภาพ มีความเกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือในระบบการผลิตยางพารา

ปัญหาที่พบเกี่ยวกับลักษณะและคุณภาพของแรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ความไม่ซื่อตรงของแรงงาน ฝีมือและความชำนาญของแรงงาน และการขาดความรับผิดชอบของแรงงาน สำหรับข้อเสนอแนะ ควรมีการจัดตั้งกลุ่มผู้จ้างแรงงานและมีการฝึกทักษะเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงานในการกรีดยางและทำยางแผ่นให้กับแรงงานในท้องถิ่นเพื่อลดปัญหาการขาดแคลนแรงงานในอนาคต

ปรีชา แทนสุ่ย (2545) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของแรงงานและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรม : กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดตรัง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของแรงงาน สภาพการทำงาน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเคลื่อนย้ายแรงงาน ผลกระทบและปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายแรงงาน โดยเก็บข้อมูลจากแรงงาน 2 กลุ่มคือ แรงงานที่เคลื่อนย้ายจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรมและแรงงานที่ยังคงทำงานอยู่ในภาคเกษตร จำนวนกลุ่มละ 60 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ และการทดสอบค่าสถิติ t

ผลการศึกษาพบว่า อายุแรงงานภาคเกษตรจะสูงกว่าแรงงานภาคอุตสาหกรรม คือ เฉลี่ย 36.52 และ 28.37 ปี ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่แรงงานทั้งสองกลุ่มจบชั้นประถมศึกษา และพักอาศัยอยู่บ้านตนเอง มีการถือครองที่ดินค่อนข้างน้อย คือ เฉลี่ย 5.42 และ 3.08 ไร่ต่อครัวเรือน สำหรับแรงงานในภาคเกษตรและภาคอุตสาหกรรมตามลำดับ ด้านรายได้และค่าใช้จ่ายของแรงงานทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกล่าวคือ รายได้เฉลี่ยของแรงงานภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตร เท่ากับ 4,414.33 และ 4,933.33 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือนตามลำดับ และค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของแรงงานภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตร เท่ากับ 4,313.33 และ 5,096.67 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน ตามลำดับ ส่วนการถือครองที่ดินและอายุของแรงงานทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ บ้านที่อยู่อาศัยกับที่ทำงานอยู่ห่างกันเกินกว่า 5

กิโลเมตร สภาพการทำงานเป็นลูกจ้างรายวัน โดยยืนทำงานตลอดวันและอยู่ในที่ชื้นแฉะ ซึ่งจะแตกต่างจากแรงงานภาคเกษตรกรรมที่มีระยะทางจากที่อยู่อาศัยกับที่ทำงานอยู่ห่างกันไม่เกิน 5 กิโลเมตร

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้แรงงานอยู่ในภาคเกษตรนั้นเนื่องจากไม่มีงานอื่นที่ดีกว่า ประกอบกับความพอใจทางสังคม ได้ใกล้ชิดพ่อแม่ และเป็นงานที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษ ส่วนปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเคลื่อนย้ายมีทั้งปัจจัยผลักและปัจจัยดึง ปัจจัยผลักได้แก่ ต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การใช้เวลารว่างให้เกิดประโยชน์ การที่ครอบครัวมีขนาดใหญ่ขึ้น ความไม่แน่นอนของรายได้ ปัจจัยดึงได้แก่ การได้รับสวัสดิการต่างๆ ดีขึ้น การคมนาคมสะดวกขึ้น ได้พบปะเพื่อนฝูงจำนวนมาก และรายได้ในภาคอุตสาหกรรมดีกว่าภาคเกษตร

ผลกระทบที่เกิดขึ้น ด้านรายได้ สภาพแวดล้อม ความพอใจในงาน เปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีขึ้น ซึ่งจะตรงข้ามกับ เวลาที่ให้ครอบครัว สุขภาพ ความอิสระ ที่เปลี่ยนไปในทิศทางที่แย่ลง ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานได้แก่ ค่าจ้างต่ำกว่าความเป็นจริง สุขภาพไม่เอื้ออำนวย เพื่อนร่วมงาน ซึ่งเมื่อเจอกับปัญหาเหล่านี้ แรงงานเมื่อทนไม่ไหวก็ลาออกหรือไม่ก็แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

โถมฤทัย วงษ์น้อย (2550) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการทำงานแรงงานต่างด้าวภาคการผลิตเกษตรของอำเภอพบพระ จังหวัดตาก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพการทำงานต่างด้าวสัญชาติพม่าที่ทำงานภาคการผลิตเกษตร 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจ้างงานแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าเข้าทำงาน 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจ้างงานต่างด้าวสัญชาติพม่าเข้าทำงาน โดยเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการภาคการผลิตเกษตร จำนวน 84 ราย และจากการสัมภาษณ์แรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าที่ทำงานภาคการผลิตเกษตร ของพื้นที่อำเภอพบพระ จำนวน 40 ราย ประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS โดยค่าสถิติที่ใช้คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการภาคการผลิตเกษตรที่จ้างแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าเข้าทำงาน โดยภาพรวมแล้วส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 61.90 มีอายุเฉลี่ย 44.81 ปี เป็นชาวไทย สมรสแล้วและอยู่ด้วยกัน ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม มีรายได้เฉลี่ย 140,173.30 บาทต่อปี และมีการจ้างแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าเฉลี่ย 5.32 คน มีอัตราค่าจ้างเฉลี่ย 74.17 บาทต่อคนต่อวัน มีพื้นที่เพาะปลูกเฉลี่ย 30.68 ไร่ และส่วนมากปลูกข้าวโพด ถั่วเขียว ผักกาดขาว และมันฝรั่ง ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ข้อมูลด้านสังคมและกฎหมายกับการจ้างแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าถูกกฎหมาย และผิดกฎหมายเข้าทำงานของผู้ประกอบการภาคการผลิตเกษตร พบว่าตัวแปรระดับการศึกษามี

ความสัมพันธ์กับการจ้างแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าถูกกฎหมายและผิดกฎหมายเข้าทำงานของผู้ประกอบการภาคการผลิตเกษตร

ในเรื่องสภาพการจ้างแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าที่ทำงานภาคการผลิตเกษตรในอำเภอพบพระนั้น พบว่าส่วนใหญ่กลุ่มแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 37.80 ปี สมรสแล้วและอยู่ด้วยกัน อยู่ในอำเภอพบพระมาแล้วเฉลี่ย 4.3 ปี มีเชื้อชาติเป็นพม่าและกะเหรี่ยง ส่วนใหญ่เดินทางมาจากจังหวัดมะละแหม่ง อาชีพที่ทำในประเทศพม่าคือ เกษตรกรรม รายได้ในประเทศพม่าเฉลี่ย 18.30 บาทต่อคนต่อวัน การเดินทางเข้ามาในประเทศไทยทางด่านเมียวดี เสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางเฉลี่ย 1,132.70 บาทต่อคน และเดินทางมากับเพื่อนหลายๆ คนเป็นกลุ่มใหญ่ ส่วนการเดินทางเข้ามายังอำเภอพบพระ โดยส่วนมากใช้บริการรถโดยสารประจำทางเสียอัตราค่าโดยสาร 35 บาทต่อคน ค่าจ้างที่ได้รับในการทำงานนั้นเก็บไว้เป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัวและมีบ้างที่ส่งกลับไปยังประเทศพม่าโดยฝากไปกับเพื่อนบ้านหรือญาติ ส่วนเหตุผลหลักที่ทำให้เข้ามาทำงานในอำเภอพบพระส่วนใหญ่เป็นเพราะความยากจนหรืออยาก

ผลสรุปในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจ้างแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าเข้าทำงานคือ แรงงานต่างด้าวมีจำนวนมากและสามารถหาได้ง่ายในท้องถิ่น อีกทั้งยังมีความอดทน ขยัน มีวินัย อีกทั้งงานที่ทำเป็นงานที่ต้องใช้แรงมากซึ่งเหมาะกับคนต่างด้าวในการทำงานมากกว่าแรงงานไทย

สำหรับผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของผู้ประกอบการภาคการผลิตเกษตร ในการจ้างแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าถูกกฎหมายเข้าทำงาน โดยส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว ซึ่งได้แก่ปัญหาค่าใช้จ่ายในการขึ้นจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวมีอัตราสูงเกินไป ทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถแบกรับภาระได้ ปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าหลบหนีไปทำงานภาคการผลิตอื่นหลังจากที่ผู้ประกอบการได้ขึ้นจดทะเบียนให้แล้ว ปัญหาขั้นตอนในการขึ้นจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวมีหลายขั้นตอน ทำให้เกิดความยุ่งยากในการดำเนินการขึ้นจดทะเบียนแรงงาน และปัญหาในการติดต่อประสานงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวที่ไม่ดีพอทำให้มีการปฏิบัติงานไปคนละทิศทาง

พิมพ์ชนก พรหมสวัสดิ์ (2551) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยกำหนดความแตกต่างของค่าจ้างแรงงานชายและหญิงในอุตสาหกรรมไทยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของความแตกต่างระหว่างค่าจ้างแรงงานชายและแรงงานหญิงในอุตสาหกรรมไทยระหว่างปี 2548-2549 รวมทั้งปัจจัยที่มีผลกำหนดการกระจุกตัวในอาชีพ (Occupational Segregation) ในตลาดแรงงานซึ่งมีผลต่อไปถึงค่าจ้างแรงงาน โดยใช้วิธีการศึกษาข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยเป็นข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross-sectional Data) และ (Panel Data) ซึ่งมีหน่วยการวิเคราะห์เป็นรายอุตสาหกรรมจำนวน 60 อุตสาหกรรม ซึ่งได้จาก

การสำรวจภาวะแรงงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติในไตรมาสแรก ของปี 2548 และไตรมาสแรก ของปี 2549

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของความแตกต่างระหว่างค่าจ้าง แรงงานชายและหญิงในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสัดส่วน ของระดับการศึกษาของแรงงานหญิงกับชาย การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนประสบการณ์ของแรงงาน ชายหญิงและการเปลี่ยนแปลงดัชนีการกระจุกตัวในอาชีพ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง ของความแตกต่างระหว่างค่าจ้างแรงงานชายและหญิงในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงการขยายตัวของการทำงาน มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับความแตกต่างของค่าจ้าง แรงงานชายหญิง ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของระดับการศึกษาของแรงงานหญิงกับชายเป็นปัจจัยที่มี อิทธิพลด้านบวกต่อความแตกต่างของค่าจ้างแรงงานชายและหญิง ซึ่งหมายความว่า การ เปลี่ยนแปลงสัดส่วนของระดับการศึกษาของแรงงานหญิงกับชายลดลงเมื่อแรงงานหญิงมีระดับ การศึกษาสูงขึ้น ส่งผลให้ผลิตภาพของแรงงานหญิงสูงขึ้นด้วย เพราะระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ช่วย พัฒนาความรู้ความสามารถ รวมทั้งความคิดในการทำงาน ซึ่งมีผลต่อการเพิ่มคุณภาพของแรงงาน หญิง ทำให้ความแตกต่างของค่าจ้างชายหญิงลดลงหรือใกล้เคียงกัน

การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนประสบการณ์ของแรงงานชายหญิงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลด้าน บวกต่อความแตกต่างของค่าจ้างแรงงานชายและหญิง ซึ่งหมายความว่า การเปลี่ยนแปลงสัดส่วน ประสบการณ์ของแรงงานชายหญิงลดลง เมื่อแรงงานหญิงมีระดับประสบการณ์ที่สูงขึ้น ทำให้มี ความชำนาญ การตัดสินใจและวิสัยทัศน์ในการทำงานที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการ ทำงาน ส่งผลให้ค่าจ้างของแรงงานหญิงเพิ่มสูงขึ้น และทำให้ความแตกต่างของค่าจ้างชายหญิง ลดลงหรือใกล้เคียงกัน

การเปลี่ยนแปลงดัชนีการกระจุกตัวในอาชีพ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลด้านบวกต่อความ แตกต่างของค่าจ้างแรงงานชายและหญิง ซึ่งหมายความว่า การเปลี่ยนแปลงดัชนีการกระจุกตัวใน อาชีพลดลง เมื่อแรงงานหญิงเข้ามาทำงานในอาชีพของแรงงานชายเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องใช้ ทักษะในการทำงานมาก ส่งผลให้แรงงานหญิงได้รับค่าจ้างที่สูงขึ้น ทำให้ความแตกต่างของค่าจ้าง ชายหญิงลดลงหรือใกล้เคียงกัน

การเปลี่ยนแปลงระดับการจ้างงานในตลาดแรงงาน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลด้านลบต่อ ความแตกต่างของค่าจ้างแรงงานชายและหญิง ซึ่งหมายความว่า การเปลี่ยนแปลงระดับการจ้างงาน เพิ่มขึ้น ทำให้แรงงานหญิงมีโอกาสในการทำงานเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการจ้างงานมีการ พิจารณาเรื่องความถนัดทางธรรมชาติเข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งเรื่องความประณีต ความละเอียดละออ การ บริการ ซึ่งโครงสร้างในอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่ต้องใช้ฝีมือ ความประณีต และ

บริการ พบว่ามีการจ้างแรงงานหญิงมากกว่าชาย อีกทั้งแนวโน้มความต้องการในการจ้างแรงงานหญิงมากกว่าชายในอุตสาหกรรมที่ต้องใช้ความละเอียด ส่งผลให้นายจ้างต้องเพิ่มค่าจ้างของแรงงานหญิง ทำให้ให้แรงงานหญิงได้รับค่าจ้างที่สูงขึ้น ทำให้ความแตกต่างของค่าจ้างชายหญิงลดลงหรือใกล้เคียงกัน

ฮวาริสมี เหมยา (2552) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกจ้างแรงงานของเกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร สภาพการทำสวนยางพาราและสภาพการจ้างแรงงานในการทำสวนยางของเกษตรกร ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกจ้างแรงงานของเกษตรกร รวมถึงปัญหาและอุปสรรคจากการจ้างแรงงานของเกษตรกร โดยใช้ทั้งข้อมูลทุติยภูมิที่รวบรวมจากเอกสารต่างๆ และข้อมูลปฐมภูมิที่รวบรวมจากเกษตรกรที่ถือครองพื้นที่สวนยางพาราที่เปิดกรีดแล้วและมีการจ้างแรงงานในการทำสวนยางในพื้นที่อำเภอสะเดา จำนวน 120 ราย โดยใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งการวิเคราะห์เชิงพรรณนาและการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้สถิติไคสแควร์

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรในพื้นที่อำเภอสะเดา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 53.85 ปี นับถือศาสนาพุทธ มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.92 คน และร้อยละ 55.8 ของเกษตรกรมีการใช้แรงงานในครัวเรือนในการทำสวนยาง โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ทำสวนยางพาราเป็นอาชีพหลัก มีรายได้จากการทำสวนยางเฉลี่ย 64,879.17 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 83.8 ของรายได้รวมเฉลี่ย โดยเกษตรกรมีพื้นที่ถือครองสวนยางเปิดกรีดเฉลี่ย 65.80 ไร่ต่อครัวเรือน มีประสบการณ์ในการทำสวนยางเฉลี่ย 24.45 ปี ส่วนใหญ่มีการขายผลผลิตในรูปแบบของน้ำยางสด

สำหรับการเลือกจ้างแรงงานของเกษตรกรพบว่า มีการจ้างแรงงานในพื้นที่เพียงอย่างเดียวร้อยละ 34.2 จ้างแรงงานนอกพื้นที่เพียงอย่างเดียวร้อยละ 31.6 และมีการจ้างแรงงานทั้งในและนอกพื้นที่ร้อยละ 34.2 โดยในส่วนของแรงงานจ้างจากนอกพื้นที่ที่เป็นคนไทยส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่ถือสัญชาติมอญและพม่า อัตราส่วนแบ่งผลประโยชน์และอัตราค่าจ้างอื่นๆ ของแรงงานนอกพื้นที่มีแนวโน้มที่ต่ำกว่าแรงงานในพื้นที่ โดยเฉพาะแรงงานต่างด้าว โดยเกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่อำเภอสะเดามีความเห็นว่างานนอกพื้นที่ที่มีความขยันอดทน มีสภาพความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย มีปริมาณและคุณภาพงานที่ทำมากกว่าแรงงานในพื้นที่ อีกทั้งมีทักษะฝีมือในการทำสวนยางไม่ต่างจากแรงงานในพื้นที่มากนัก

สำหรับปัจจัยทางด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกร เป็นปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกจ้างแรงงานของเกษตรกร เช่นเดียวกับปัจจัยทางด้านพื้นที่ถือครอง

ทางการเกษตร พื้นที่ถือครองสวนยาง พื้นที่ถือครองสวนยางเปิดกรีดและระดับรายได้รวม ที่เป็นปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกจ้างแรงงานของเกษตรกร ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ส่วนปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ รูปแบบของการขายผลผลิต เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกจ้างแรงงานของเกษตรกร ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ปัญหาที่พบจากการจ้างแรงงานคนไทยทั้งในและนอกพื้นที่ ส่วนใหญ่เป็นปัญหาเรื่องความซื่อสัตย์ของแรงงาน ปัญหาเรื่องความรับผิดชอบในการทำงานและปัญหาเรื่องฝีมือและความชำนาญในการทำสวนยาง ส่วนปัญหาจากการจ้างแรงงานต่างด้าวที่พบมากที่สุดคือ ปัญหาเรื่องฝีมือและความชำนาญในการทำสวนยาง โดยไม่พบว่ามีปัญหาเรื่องความซื่อสัตย์ของแรงงานในการจ้างแรงงานต่างด้าวของเกษตรกร

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

ในบทนี้ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูล รวมทั้งวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดดังนี้

3.1 ข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ 2 ประเภท คือ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ดังนี้

3.1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ

เป็นการศึกษาจากข้อมูลที่มีผู้ศึกษาหรือหน่วยงานต่างๆ ได้เก็บรวบรวมเอาไว้แล้ว ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์แรงงานในจังหวัดสงขลา ข้อมูลพื้นฐานทางด้านเกษตรระดับตำบล ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา รวมถึงรายงานการวิจัยเกี่ยวกับภาวะการณ์แรงงานของประเทศไทย ซึ่งเป็นเอกสารประเภทวารสาร รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ภาคนิพนธ์ เอกสารทางราชการ โดยแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานจัดหางานจังหวัดสงขลา สถาบันวิจัยยาง สำนักงานเกษตรจังหวัด และอำเภอคลองหอยโข่ง หอสมุดคุณหญิงหลงอรรถกระวีสุนทร หอสมุดคณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตต่างๆ เป็นต้น

3.1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ

เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมในภาคสนามจากเกษตรกรชาวสวนยางพาราในพื้นที่อำเภอคลองหอยโข่ง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ประชากร

ประชากรที่ทำการศึกษา คือ เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราในพื้นที่ดังกล่าว ที่มีพื้นที่ปลูกยางพาราที่เปิดกรีดแล้ว และมีการจ้างแรงงานในการทำสวนยาง และมีพื้นที่ถือครองสวนยางขนาดเล็กไม่เกิน 50 ไร่ และขนาดกลางระหว่าง 51 - 250 ไร่

2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากรในพื้นที่ดังกล่าวแล้วข้างต้น แบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยการคัดกรองก่อนเก็บข้อมูลไปตามครัวเรือนกระจายในทุกตำบล ได้จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 160 ราย ดังรายละเอียดใน (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 จำนวนตัวอย่างเกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่ศึกษา

ตำบล	พื้นที่สวนยาง (ไร่)		รวม (ราย)
	ไม่เกิน 50	51-250	
1. คลองหอยโข่ง	20	20	40
2. โศกม่วง	20	20	40
3. พุ่งลาน	20	20	40
4. คลองหลา	20	20	40
รวม	80	80	160

3) แบบสอบถาม

ในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์รายบุคคล (Personal Interview) โดยใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง (Structured Questionnaire) ซึ่งประกอบด้วยแนวคำถาม 4 ส่วนดังนี้ (ภาคผนวก)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรเจ้าของชาวสวนยางพารา

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะการทำสวนยางของเกษตรกรเจ้าของชาวสวนยางพารา

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของชาวสวนยางพารา

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคจากการจ้างแรงงานในการทำสวนยางของเกษตรกรเจ้าของชาวสวนยางพารา

4) การทดสอบแบบสอบถาม

หลังจากผู้วิจัยได้ยกร่างแบบสอบถามและตรวจสอบในเบื้องต้นแล้ว นำร่างแบบสอบถามไปทดลองสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 ราย เพื่อตรวจสอบความง่ายและความสามารถในการนำไปใช้จริง โดยพิจารณาถึงความเข้าใจและความชัดเจนในการตอบ รวมถึงเวลาที่ใช้ในการตอบว่าใช้เวลามากน้อยเพียงใด เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลจริงหรือไม่ โดยนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงและแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วจึงนำแบบสอบถามนั้นไปดำเนินการสอบถามจริง

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistics Package for the Social Sciences) ซึ่งการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในรูปของการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) การหาค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของตาราง เพื่อใช้ประกอบการอธิบายถึง

- 1) ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา
- 2) ลักษณะการทำสวนยางของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา
- 3) ลักษณะการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา
- 4) ปัญหาและอุปสรรคจากการจ้างแรงงานในการทำสวนยางของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

3.2.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ผู้วิจัยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-Square: χ^2) เพื่อวิเคราะห์ความเป็นอิสระต่อกัน (Independence Test) ระหว่างตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางด้านสังคมและปัจจัยอื่นๆของเกษตรกรชาวสวนยางพารา กับตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การจ้างแรงงาน โดยตัวแปรอิสระ ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำสวนยางพารา ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพหลัก รายได้รวมของครัวเรือน รายได้จากการขายผลผลิตยาง หนี้สินของครัวเรือน ปัจจัยด้านอื่นๆ ได้แก่ พื้นที่เปิดกรีดทั้งหมด รูปแบบการขายผลผลิต ส่วนตัวแปรตามเกี่ยวกับการจ้างแรงงาน ประกอบด้วย 1) จำนวนแรงงานที่จ้างทั้งหมดและ 2) การจ้างแรงงานต่างด้าว ดังกรอบคิดในการวิเคราะห์ในภาพที่ 3.1

ขั้นตอนการทดสอบสมมติฐาน

- 1) การตั้งสมมติฐาน

H_{01} : ปัจจัยทางสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

H_{A1} : ปัจจัยทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

H_{02} : ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ไม่มีความสัมพันธ์กับการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของ
ยางพารา

H_{A2} : ปัจจัยทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของ
ยางพารา

H_{03} : ปัจจัยอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยาง
พารา

H_{A3} : ปัจจัยอื่นๆ มีความสัมพันธ์กับการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยาง
พารา

2) กำหนดระดับนัยสำคัญ (Significance Level) ให้มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

3) คำนวณค่า χ^2 ด้วยโปรแกรม SPSS

$$\chi^2 = \sum_i \sum_j \frac{(O_{ij} - E_{ij})^2}{E_{ij}}$$

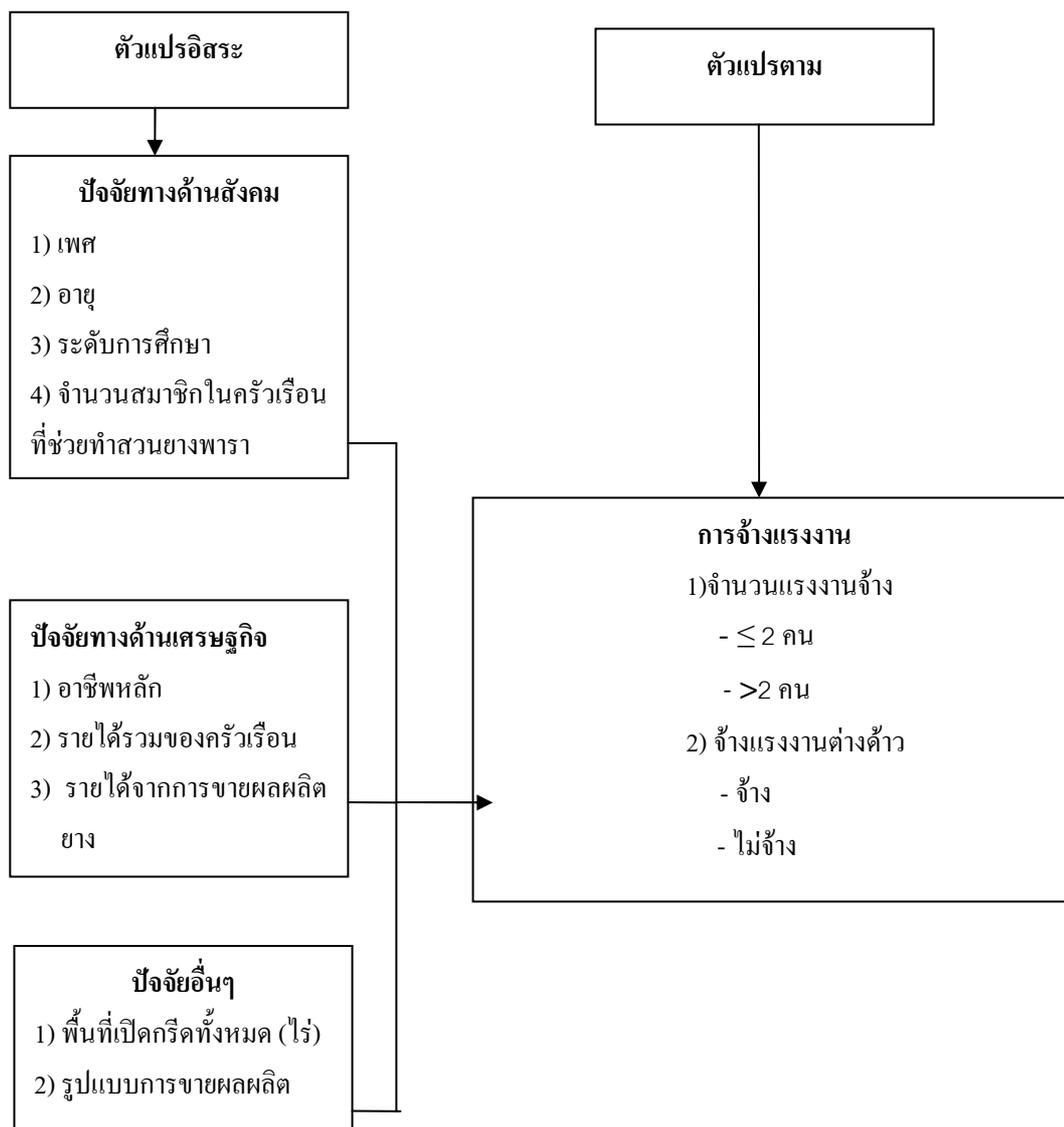
เมื่อ χ^2 = ค่าไคสแควร์

O_{ij} = Observed Frequency คะแนนความถี่แถวที่ i คอลัมน์ที่ j

E_{ij} = Expected Frequency ซึ่งคำนวณได้จากตารางแจกแจงความถี่ที่ว่าด้วย
ความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปรหรือตารางจำแนก 2 ทาง

4) คำนวณค่า P-Value ด้วยโปรแกรม SPSS

5) สรุปผลการทดสอบ คือ ถ้าค่า P-Value น้อยกว่าค่า α จะปฏิเสธสมมติฐาน H_0 หรือ
ยอมรับสมมติฐาน H_A กล่าวคือ ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กัน ในทำนองเดียวกัน คือ ถ้าค่า P-
Value มากกว่าค่า α จะยอมรับสมมติฐาน H_0 หรือปฏิเสธ H_A กล่าวคือ ตัวแปรทั้งสองไม่มี
ความสัมพันธ์กัน หรือตัวแปรอิสระต่อกัน

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจและปัจจัยด้านอื่นๆ กับการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการศึกษาเรื่องลักษณะการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราในอำเภอคลองหอยโข่งจังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการศึกษาดังกล่าวออกเป็น 5 ประเด็น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 4.1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา
- 4.2 ลักษณะการทำสวนยางของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา
- 4.3 ลักษณะการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา
- 4.4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา
- 4.5 ปัญหาและอุปสรรคจากการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

4.1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

ผลวิเคราะห์ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรเจ้าของสวนยางในเขตพื้นที่อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1.1 ลักษณะทางสังคมของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

ผลการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.1)

1) เพศ

ในภาพรวมเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา เป็นเพศชายร้อยละ 55.6 ที่เหลือร้อยละ 44.4 เป็นเพศหญิง และเมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็กพบว่า เป็นเพศชายร้อยละ 53.8 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 46.2 แต่สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง เป็นเพศชายร้อยละ 57.5 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 42.5

2) อายุ

ในภาพรวมเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา ร้อยละ 31.9 มีอายุระหว่าง 36 - 45 ปี รองลงมา คือ ร้อยละ 23.1 มีอายุ 25 - 35 ปี และมีอายุเฉลี่ย 46 ปี และเมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็ก มีอายุระหว่าง 36 - 45 ปี ร้อยละ 33.8 และมีอายุเฉลี่ย 46.2 ปี แต่สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลางมีอายุระหว่าง 36 - 45 ปี ร้อยละ 30 และมีอายุเฉลี่ย 45.9 ปี ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ในช่วงวัยกลางคน ซึ่ง

อาจทำสวนยางมาหลายปีโดยบางส่วนได้รับมรดกจากบิดา มารดา เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว และซื้อสวนยางเพิ่มเติมจากเดิม

3) สถานภาพสมรสและศาสนา

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราส่วนใหญ่ (ร้อยละ 81.2) สมรสแล้ว และนับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 97.5) และ เมื่อพิจารณาสัดส่วนที่สมรสแล้วและนับถือศาสนาพุทธ แยกระหว่างเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็กและขนาดกลางพบว่ามีส่วนใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 4.1 ลักษณะทางสังคมของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

รายการ	ขนาดพื้นที่สวนยาง				รวม	
	ไม่เกิน 50 ไร่		51-250 ไร่			
	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=160)	ร้อยละ
เพศ						
- ชาย	43	53.8	46	57.5	89	55.6
- หญิง	37	46.2	34	42.5	71	44.4
อายุ (ปี)						
- 25 - 35	19	23.8	18	22.5	37	23.1
- 36 - 45	27	33.8	24	30.0	51	31.9
- 46 - 55	14	17.5	21	26.2	35	21.9
- 56 - 65	17	21.2	15	18.8	32	20.0
- > 65	3	3.7	2	2.5	5	3.1
เฉลี่ย	46.17		45.93		46.05	
สถานภาพสมรส						
- โสด	8	10.0	10	12.5	18	11.3
- สมรส	65	81.3	65	81.3	130	81.2
- หย่า/หม้าย	7	8.7	5	6.2	12	7.5
ศาสนา						
- พุทธ	79	98.8	77	96.3	156	97.5
- คริสต์	1	1.2	-	-	1	0.6
- อิสลาม	-	-	3	3.7	3	1.9

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	ขนาดพื้นที่สวนยาง				รวม	
	ไม่เกิน 50 ไร่		51-250 ไร่			
	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=160)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา						
- ไม่ได้เรียนหนังสือ/ประถมศึกษา	40	50.0	36	45.0	76	47.5
- มัธยมศึกษา/ปวช.	10	12.5	12	15.0	22	13.7
- ปวส./อนุปริญญา	12	15.0	12	15.0	24	15.0
- ปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี	18	22.5	20	25.0	38	23.8

4) ระดับการศึกษา

เป็นที่น่าสังเกตว่าเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราสูงถึงร้อยละ 47.5 ไม่ได้เรียนหนังสือหรือจบเพียงชั้นประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 23.8 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จะเห็นได้ว่ามีเกษตรกรในสัดส่วนที่สูงมีการศึกษาก่อนข้างต่ำ อาจเป็นเพราะเกษตรกรในสัดส่วนที่สูง (ร้อยละ 45) ที่มีอายุมากกว่า 45 ปี

4.1.2 โครงสร้างสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

ผลการวิเคราะห์ลักษณะโครงสร้างสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน สมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำสวนยางพารา สามารถสรุปได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 โครงสร้างสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

รายการ	ขนาดพื้นที่สวนยาง				รวม	
	ไม่เกิน 50 ไร่		51-250 ไร่			
	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=160)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)						
- 1 - 3	28	35.0	19	23.7	47	29.4
- 4 - 6	47	58.7	57	71.3	104	65.0
- > 6	5	6.3	4	5.0	9	5.6
เฉลี่ย	4.16		4.40		4.28	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	ขนาดพื้นที่สวนยาง				รวม	
	ไม่เกิน 50 ไร่		51-250 ไร่			
	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=160)	ร้อยละ
มีสมาชิกที่ช่วยทำสวนยางพารา						
- มี	76	95.0	76	95.0	152	95.0
- ไม่มี	4	5.0	4	5.0	8	5.0
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วย ทำสวนยางพารา (คน)	(n=76)		(n=76)		(n=152)	
- 1	15	19.8	11	14.5	26	17.1
- 2	46	60.5	44	57.9	90	59.2
- > 2	15	19.7	21	27.6	36	23.7
เฉลี่ย	2.03		2.23		2.13	

1) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราในสัดส่วนที่มากที่สุด คือ ร้อยละ 65 มีจำนวนสมาชิกครัวเรือนระหว่าง 4 - 6 คน โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.3 คน เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็ก พบว่าร้อยละ 58.7 มีสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 4 - 6 คน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.2 คน แต่สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลางคือ ร้อยละ 71.3 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 4 - 6 คน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.4 คน จะเห็นได้ว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราขนาดกลางจะมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยสูงกว่าเกษตรกรขนาดเล็กเพียงเล็กน้อย

2) สมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำสวนยางพารา

ในภาพรวมเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราร้อยละ 95 ที่มีสมาชิกในครัวเรือนช่วยทำสวนยางพารา โดยร้อยละ 59.2 มีจำนวนสมาชิกที่ช่วยทำสวนยางพารา 2 คน และเมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็ก พบว่าร้อยละ 60.5 มีจำนวนสมาชิกที่ช่วยทำสวนยางพารา 2 คน แต่สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลางมีเพียงร้อยละ 57.9 ที่มีจำนวนสมาชิกที่ช่วยทำสวนยางพารา 2 คน ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า มีการใช้แรงงานในครัวเรือนในสัดส่วนประมาณครึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกในครัวเรือนอาจเป็นเพราะลูกเรียนหนังสือ พ่อแม่จึงเป็นแรงงานหลักในการทำสวนยางพารา

4.1.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

ผลการวิเคราะห์ลักษณะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราในเขตพื้นที่อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1.3.1 อาชีพรายได้และรายจ่ายของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

ผลการศึกษาเกี่ยวกับ อาชีพหลัก รายได้รวมของครัวเรือน รายได้จากการขายผลผลิตยาง รายจ่ายรวมของครัวเรือน รายจ่ายในการผลิตยาง ของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา สามารถสรุปได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 อาชีพรายได้และรายจ่ายของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

รายการ	ขนาดพื้นที่สวนยาง				รวม	
	ไม่เกิน 50 ไร่		51-250 ไร่			
	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=160)	ร้อยละ
อาชีพหลัก						
- ทำสวนยางพารา	68	85.0	64	80.0	132	82.5
- ค้าขาย	4	5.0	2	2.5	6	3.8
- พนักงานบริษัท	1	1.3	3	3.7	4	2.5
- ข้าราชการ	5	6.1	11	13.8	16	10.0
- รัฐวิสาหกิจ	1	1.3	-	-	1	0.6
- รับจ้าง	1	1.3	-	-	1	0.6
รายได้รวมของครัวเรือน (บาท/เดือน)						
- ≤ 70,000	27	33.8	7	8.8	34	21.2
- 70,001 - 140,000	37	46.2	28	35.0	65	40.6
- 140,001- 210,000	12	15.0	26	32.4	38	23.8
- > 210,000	4	5.0	19	23.8	23	14.4
เฉลี่ย	97,400.00		176,291.25		136,845.62	

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รายการ	ขนาดพื้นที่สวนยาง				รวม	
	ไม่เกิน 50 ไร่		51-250 ไร่			
	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=160)	ร้อยละ
รายได้จากการขายผลผลิตยาง (บาท/ เดือน)						
- ≤ 70,000	30	37.5	12	15.0	42	26.3
- 70,001 - 140,000	40	50.0	30	37.4	70	43.7
- 140,001 - 210,000	8	10.0	23	28.8	31	19.4
- > 210,000	2	2.5	15	18.8	17	10.6
เฉลี่ย	83,737.50		161,550.00		122,643.75	
รายจ่ายรวมของครัวเรือน (บาท/เดือน)						
- ≤ 15,000	19	23.8	6	7.5	25	15.6
- 15,001 – 30,000	40	50.0	43	53.7	83	51.9
- 30,001 – 45,000	10	12.5	18	22.5	28	17.5
- > 45,000	11	13.7	13	16.3	24	15.0
เฉลี่ย	30,126.25		33,740.00		31,933.12	
รายจ่ายในการผลิตยาง(บาท/เดือน)						
- ≤ 5,000	37	46.3	11	13.8	48	30.0
- 5,001 – 10,000	40	50.0	37	46.2	77	48.1
- > 10,000	3	3.7	32	40.0	35	21.9
เฉลี่ย	5,950.00		12,547.50		9,248.75	

หมายเหตุ : ปี2553 ราคายางแผ่นดิบเฉลี่ย 104.49 บาท/กิโลกรัม ราคาน้ำยางสดเฉลี่ย 101.89 บาท/กิโลกรัม
ปี2554 เดือน ม.ค. – พ.ค. ราคายางแผ่นดิบเฉลี่ย 150.87 บาท/กิโลกรัม ราคาน้ำยางสดเฉลี่ย
139.06 บาท/กิโลกรัม (สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง, 2554)

1) อาชีพหลัก

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 82.5 อาชีพหลักทำสวน
ยางพารา และเมื่อพิจารณาเฉพาะเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็ก พบว่าร้อยละ 85.0 มี

อาชีพหลักทำสวนยางพารา แต่สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง ร้อยละ 80.0 ทำสวนยางพาราเป็นอาชีพหลัก จะเห็นได้ว่าเกษตรกรเจ้าของสวนยางขนาดกลางมีสัดส่วนที่ประกอบอาชีพอื่นเป็นอาชีพหลักมากกว่า เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็ก เพราะสัดส่วนรองลงมาของอาชีพหลักของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลางคือ ข้าราชการ ซึ่งมีวันหยุดทุกวันเสาร์ วันอาทิตย์และวันหยุดอื่นๆ หลายวัน จึงสามารถดูแลและจัดการกับแรงงานทำสวนยางได้

2) รายได้รวมของครัวเรือน

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราร้อยละ 40.6 มีรายได้รวมของครัวเรือนอยู่ระหว่าง 70,001-140,000 บาทต่อเดือน และเกือบร้อยละ 40 มีรายได้รวมของครัวเรือนมากกว่า 140,000 บาทต่อเดือน โดยมีรายได้รวมเฉลี่ย 136,845.62 บาทต่อเดือน เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็ก พบว่าร้อยละ 46.2 มีรายได้รวมของครัวเรือนอยู่ระหว่าง 70,001 - 140,000 บาทต่อเดือน รองลงมาร้อยละ 33.8 มีรายได้รวม ไม่เกิน 70,000 บาทต่อเดือน โดยรายได้รวมเฉลี่ย 97,400 บาทต่อเดือน แต่สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง พบว่าร้อยละ 35.0 มีรายได้รวมของครัวเรือนอยู่ระหว่าง 70,001 - 140,000 บาทต่อเดือน รองลงมาร้อยละ 32.4 และ 23.8 มีรายได้ระหว่าง 140,001 - 210,000 และมากกว่า 210,000 บาทต่อเดือน ตามลำดับ โดยมีรายได้รวมเฉลี่ย 176,291.25 บาทต่อเดือน จะเห็นได้ว่ารายได้รวมของเกษตรกรเจ้าของสวนยางสูงมาจากอาชีพหลักซึ่งทำสวนยาง

3) รายได้จากการขายผลผลิตยาง

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราร้อยละ 43.7 มีรายได้จากการขายผลผลิตยางอยู่ระหว่าง 70,001 - 140,000 บาทต่อเดือน โดยมีรายได้รวมเฉลี่ยอยู่ที่ 122,643.75 บาทต่อเดือน เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็กพบว่าร้อยละ 50.0 มีรายได้จากการขายผลผลิตยางอยู่ระหว่าง 70,001 - 140,000 บาทต่อเดือน และมีรายได้รวมเฉลี่ย 83,737.50 บาทต่อเดือน แต่สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง พบว่าร้อยละ 37.4 มีรายได้รวมของครัวเรือนอยู่ระหว่าง 70,001 - 140,000 บาทต่อเดือน และมีรายได้รวมเฉลี่ย 161,550.00 บาทต่อเดือน เนื่องด้วยราคายางปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในปี 2554 เดือน ม.ค. - พ.ค. ราคายางแผ่นดิบเฉลี่ย 150.87 บาท/กิโลกรัม ราคาน้ำยางสดเฉลี่ย 139.06 บาท/กิโลกรัม (สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง, 2554)จึงมีผลทำให้ระดับรายได้ของเกษตรกรที่ได้จากการทำสวนยางพาราเพิ่มสูงขึ้นมาก และเพิ่มตามสัดส่วนสวนยางที่เปิดกรี๊ดได้ด้วย

4) รายจ่ายรวมของครัวเรือน

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราสูงถึงร้อยละ 51.9 มีรายจ่ายรวมของครัวเรือนอยู่ระหว่าง 15,001 - 30,000 บาทต่อเดือน และมีรายจ่ายรวมเฉลี่ยอยู่ที่ 31,933.12 บาทต่อเดือน เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็กพบว่าร้อยละ 50.0 มีรายจ่ายรวมของครัวเรือนอยู่

ระหว่าง 15,001 – 30,000 บาทต่อเดือน และมีรายจ่ายรวมเฉลี่ย 30,126.25 บาทต่อเดือน แต่สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลางพบว่าร้อยละ 53.7 มีรายจ่ายรวมของครัวเรือนอยู่ระหว่าง 15,001 – 30,000 บาทต่อเดือน และมีรายจ่ายรวมเฉลี่ยอยู่ที่ 33,740.00 บาทต่อเดือน จะเห็นว่าเกษตรกรที่มีรายได้สูงจะมีรายจ่ายสูงขึ้นไปด้วยแม้ว่าจะเพิ่มไม่เป็นสัดส่วนกัน

5) รายจ่ายในการผลิตยาง

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราสูงถึงร้อยละ 48.1 มีรายจ่ายในการผลิตยางอยู่ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาทต่อเดือน และมีรายจ่ายรวมเฉลี่ยอยู่ที่ 9,248.75 บาทต่อเดือน เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็ก พบว่าร้อยละ 50.0 มีรายจ่ายรวมในการผลิตยางอยู่ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาทต่อเดือน และมีรายจ่ายรวมเฉลี่ย 5,950 บาทต่อเดือน แต่สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง พบว่าร้อยละ 46.2 มีรายจ่ายรวมของครัวเรือนอยู่ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาทต่อเดือน และมีรายจ่ายรวมเฉลี่ยอยู่ที่ 12,547.50 บาทต่อเดือน เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการผลิตยางขึ้นอยู่กับขนาดของพื้นที่สวนยางและการขายผลผลิตยางร้อยละ 72.5 ยางแผ่นดิบอย่างเดียว และน้ำยางสดอย่างเดียวร้อยละ 68.7

4.1.3.2 หนี้สินของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

ผลการศึกษาเกี่ยวกับหนี้สินของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราซึ่งประกอบด้วย ภาระหนี้สิน จำนวนหนี้สินของเกษตรกร วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงิน แหล่งเงินกู้ แหล่งกู้ยืมนอกระบบ แหล่งกู้ยืมในระบบ สามารถสรุปได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 หนี้สินของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

รายการ	ขนาดพื้นที่สวนยาง				รวม	
	ไม่เกิน 50 ไร่		51-250 ไร่		จำนวน (n=160)	ร้อยละ
	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=80)	ร้อยละ		
ภาระหนี้สิน						
- มี	28	35.0	44	55.0	72	45.0
- ไม่มี	52	65.0	36	45.0	88	55.0
จำนวนหนี้สินของเกษตรกร (บาท)	(n=28)		(n=44)		(n= 72)	
- ≤ 150,000	10	35.8	17	38.6	27	37.5
- 150,001 - 300,000	9	32.1	8	18.2	17	23.6
- > 300,000	9	32.1	19	43.2	28	38.9
เฉลี่ย	341,037.04		393,000.00		367,018.52	

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการ	ขนาดพื้นที่สวนยาง				รวม	
	ไม่เกิน 50 ไร่		51-250 ไร่			
	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=160)	ร้อยละ
วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงิน*	(n=28)		(n=44)		(n=72)	
- ทำสวนยางพารา	12	42.9	25	56.8	37	51.4
- การเกษตรอื่นๆ	1	3.6	3	6.8	4	5.6
- การศึกษาของบุตร	8	28.6	8	18.2	16	22.2
- อุปโภคบริโภค	4	14.3	7	15.9	11	15.3
- ซื้ารถ	13	46.4	14	31.8	27	37.5
- สร้างบ้าน	-	-	4	9.1	4	5.6
แหล่งเงินกู้	(n=28)		(n=44)		(n=72)	
- ในระบบ	25	89.3	35	79.5	60	83.3
- นอก ระบบ	1	3.6	-	-	1	1.5
- ทั้งในและนอก ระบบ	2	7.1	9	20.5	11	15.2
แหล่งกู้ยืมนอก ระบบ*	(n=3)		(n=9)		(n=12)	
- เพื่อนบ้าน	-	-	3	33.3	4	33.3
- ญาติพี่น้อง	3	100.0	6	66.7	9	75.0
แหล่งกู้ยืมในระบบ*	(n=27)		(n=44)		(n=71)	
- สหกรณ์การเกษตร	13	48.1	16	36.4	29	40.8
- ธนาคารพาณิชย์	-	-	5	11.4	5	7.0
- กองทุนหมู่บ้าน	3	11.1	13	29.5	16	22.5
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์ (ธ.ก.ส.)	9	33.3	19	43.2	28	39.4
- กลุ่มออมทรัพย์	4	22.2	14	31.8	20	28.1
- อื่นๆ	6	22.2	1	2.3	7	9.8

หมายเหตุ : * ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

1) ภาระหนี้สิน

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราร้อยละ 45.0 มีภาระหนี้สินและเมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็กพบว่าร้อยละ 35.0 มีภาระหนี้สิน แต่สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง พบว่าร้อยละ 55.0 มีภาระหนี้สิน จะเห็นได้ว่าเกษตรกรเจ้าของสวนยางขนาดเล็กมีส่วนการเป็นหนี้้น้อยกว่าเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง อาจเป็นเพราะเจ้าของสวนขนาดกลาง ซึ่งมีพื้นที่สวนยางมากต้องลงทุนมากในการดูแลจัดการสวนยาง

2) จำนวนหนี้สินของเกษตรกร

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราที่เป็นหนี้ร้อยละ 38.9 มีจำนวนหนี้สินมากกว่า 300,000 บาท และมีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 367,018.52 บาท และเมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็ก พบว่าร้อยละ 35.8 มีหนี้สินไม่เกิน 150,000 บาท และมีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 341,037.04 บาท และสำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลางพบว่าร้อยละ 43.2 มีจำนวนหนี้สินมากกว่า 300,000 บาท และมีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 393,000.00 บาท

3) วัตถุประสงค์ในการกู้ยืม

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราที่เป็นหนี้ประมาณครึ่งหนึ่ง คือ ร้อยละ 51.4 กู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้ทำสวนยางพารา เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็ก พบว่าร้อยละ 46.4 กู้ยืมเงินเพื่อนำไปซื้อรถ แต่สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง ร้อยละ 56.8 กู้ยืมเงินไปใช้ทำสวนยางพารา ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า เกษตรกรเจ้าของสวนยางขนาดเล็กกู้ยืมเงินเพื่อนำไปซื้อรถจักรยานยนต์และรถจักรยานยนต์ เป็นค่านิยมของสังคมไทยในปัจจุบัน

4) แหล่งเงินกู้

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราร้อยละ 83.3 ใช้แหล่งเงินกู้ในระบบ เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็ก พบว่าร้อยละ 89.3 ใช้แหล่งเงินกู้ในระบบ และสำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง ร้อยละ 79.5 ใช้แหล่งเงินกู้ในระบบเช่นกัน ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า เป็นเพราะการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้สะดวกกว่าในอดีต และสินทรัพย์เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราเป็นหลักประกันได้เพียงพอ ทำให้เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบได้ โดยแหล่งกู้ยืมในระบบหลักที่เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราใช้บริการคือ สหกรณ์การเกษตร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.) กลุ่มออมทรัพย์ และกองทุนหมู่บ้าน ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาแยกระหว่างเจ้าของสวนยางขนาดเล็กพบว่า เกษตรกรใช้แหล่งเงินกู้จากสหกรณ์การเกษตรในสัดส่วนมากกว่าเกษตรกรขนาดกลาง แต่เกษตรกรขนาดกลางจะใช้แหล่งเงินกู้จาก ธ.ก.ส. มากกว่าเกษตรกรขนาดเล็ก

4.2 ลักษณะการทำสวนยางพาราของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

ผลการวิเคราะห์ สภาพการทำสวนยางพาราของเกษตรกรเจ้าของสวนยางในเขตพื้นที่อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 ลักษณะพื้นที่ถือครองสวนยางพาราของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

ผลการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะพื้นที่ถือครอง ได้แก่ พื้นที่ถือครองทั้งหมด ประเภทพื้นที่ถือครองสวนยางพารา พื้นที่สวนยางอ่อนทั้งหมด พื้นที่สวนยางเปิดกรีดทั้งหมด พื้นที่ปล່ารอปลูกยางทั้งหมด สามารถสรุปได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 ลักษณะพื้นที่ถือครองสวนยางพาราของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

รายการ	ขนาดพื้นที่สวนยาง				รวม	
	ไม่เกิน 50 ไร่		51-250 ไร่		จำนวน (n=160)	ร้อยละ
	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=80)	ร้อยละ		
พื้นที่ถือครองทั้งหมด (ไร่)						
- ≤ 10	2	2.5	-	-	2	1.3
- 11-20	15	18.7	-	-	15	9.4
- 21-30	31	38.8	-	-	31	19.4
- 31-40	22	27.5	-	-	22	13.8
- 41-50	10	12.5	-	-	10	6.2
- 51-60	-	-	36	45.0	36	22.5
- 61-70	-	-	26	32.5	26	16.2
- > 70	-	-	18	22.5	18	11.2
เฉลี่ย	30.96		69.11		50.03	
ประเภทพื้นที่สวนยางที่ถือครอง (ไร่)*						
- พื้นที่สวนยางอ่อน	36	45.0	65	80.0	101	63.1
- พื้นที่สวนยางเปิดกรีด	80	100.0	80	100.0	160	100.0
- พื้นที่ปล່ารอปลูกยาง	8	1.0	39	48.7	47	29.3

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการ	ขนาดพื้นที่สวนยาง				รวม	
	ไม่เกิน 50 ไร่		51-250 ไร่			
	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=160)	ร้อยละ
พื้นที่สวนยางอ่อนทั้งหมด (ไร่)	(n=36)		(n=65)		(n=101)	
- ≤ 10	25	69.4	19	29.2	44	43.6
- 11 - 20	11	30.6	25	38.5	36	35.6
- > 20	-	-	21	32.3	21	20.8
เฉลี่ย	11.40		20.03		15.71	
พื้นที่สวนยางเปิดกรีดทั้งหมด (ไร่)						
- ≤ 20	37	46.3	2	2.5	39	24.4
- 21-40	39	48.7	41	51.2	80	50.0
- > 40	4	5.0	37	46.3	41	25.6
เฉลี่ย	24.90		44.66		34.78	
พื้นที่ปล່ารอปลูกยางทั้งหมด (ไร่)	(n=8)		(n=39)		(n=47)	
- ≤ 10	8	100.0	11	28.2	19	40.4
- 11-20	-	-	20	51.3	20	42.6
- > 20	-	-	8	20.5	8	17.0
เฉลี่ย	7.87		17.28		12.57	

1) พื้นที่ถือครองทั้งหมด

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราในสัดส่วนที่มากที่สุด คือ ร้อยละ 22.5 มีพื้นที่ถือครองทั้งหมดอยู่ระหว่าง 51 - 60 ไร่ และมีพื้นที่ถือครองทั้งหมดโดยเฉลี่ย 50.03 ไร่ เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็ก พบว่า ร้อยละ 38.8 มีพื้นที่ถือครองทั้งหมดอยู่ระหว่าง 21 - 30 ไร่ และมีพื้นที่ถือครองทั้งหมดโดยเฉลี่ย 30.96 ไร่ แต่สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง มีพื้นที่ถือครองทั้งหมดอยู่ระหว่าง 51 - 60 ไร่ ร้อยละ 45.0 และมีพื้นที่ถือครองทั้งหมดโดยเฉลี่ย 69.11 ไร่

2) ประเภทพื้นที่สวนยางที่ถือครอง

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราทั้งหมดมีพื้นที่สวนยางเปิดกรีด ร้อยละ 63.1 มีพื้นที่สวนยางอ่อน และร้อยละ 29.3 มีพื้นที่ปล່ารอปลูกยาง

3) พื้นที่สวนยางอ่อนทั้งหมด

สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราที่มีพื้นที่สวนยางอ่อน ร้อยละ 43.6 มีสวนยางอ่อนไม่เกิน 10 ไร่ โดยมีพื้นที่ยางอ่อนเฉลี่ย 15.71 ไร่ เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็กพบว่าร้อยละ 69.4 มีสวนยางอ่อนไม่เกิน 10 ไร่ และโดยมีพื้นที่ยางอ่อนทั้งหมดเฉลี่ย 11.40 ไร่ แต่สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง มีพื้นที่ยางอ่อน 11 - 20 ไร่ ร้อยละ 38.5 และมีพื้นที่ยางอ่อนทั้งหมดเฉลี่ย 20.03 ไร่

4) พื้นที่สวนยางเปิดกรีดทั้งหมด

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราครึ่งหนึ่ง มีพื้นที่เปิดกรีด 20 - 40 ไร่ และมีพื้นที่สวนยางเปิดกรีดเฉลี่ย 34.78 ไร่ เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็กและกลาง พบว่ามีพื้นที่สวนยางเปิดกรีดเฉลี่ย 24.9 และ 44.7 ไร่ ตามลำดับ

5) พื้นที่ปล່ารอปลูกยางทั้งหมด

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราในสัดส่วนที่มากที่สุด คือ ร้อยละ 42.6 มีพื้นที่ปล່ารอปลูกยางระหว่าง 11-20 ไร่ และมีพื้นที่ปล່ารอปลูกยางทั้งหมดเฉลี่ย 12.57 ไร่ เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็กพบว่าทั้งหมด ไม่เกิน 10 ไร่ และมีพื้นที่ปล່ารอปลูกยางทั้งหมดเฉลี่ย 7.87 ไร่ แต่สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง ร้อยละ 51.3 ระหว่าง 11-20 ไร่ และมีพื้นที่ปล່ารอปลูกยางทั้งหมดเฉลี่ย 17.28 ไร่

4.2.2 ลักษณะการทำสวนยางพาราของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

ผลการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการทำสวนยางพาราของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา ได้แก่ ลักษณะของพื้นที่สวนยาง พันธุ์ยางที่ปลูก จำนวนวันกรีด ความถี่ของการขายผลผลิต หยุดการกรีดในช่วงของพลัดใบ รูปแบบของผลผลิตยางที่จำหน่าย แหล่งที่ขายผลผลิต สามารถสรุปได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.6)

1) ลักษณะของพื้นที่สวนยางพารา

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา ร้อยละ 55.6 มีพื้นที่สวนยางในที่ราบและที่ลาดชัน รองลงมา ร้อยละ 36.9 มีสวนยางพาราในที่ราบ เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็ก พบว่าร้อยละ 47.5 มีพื้นที่สวนยางทั้งในที่ราบและที่ลาดชัน และสำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง ร้อยละ 63.8 มีพื้นที่สวนยางทั้งในที่ราบและที่ลาดชัน จะเห็นได้ว่าในพื้นที่ศึกษามีเกษตรกรทำสวนยางพาราในพื้นที่ลาดชันในจำนวนไม่น้อย ซึ่งเกษตรกรต้องมีความระมัดระวังในการป้องกันการพังทลายของดิน

ตารางที่ 4.6 ลักษณะการทำสวนยางพาราของเกษตรกรกรเจ้าของสวนยางพารา

รายการ	ขนาดพื้นที่สวนยาง				รวม	
	ไม่เกิน 50 ไร่		51-250 ไร่			
	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=160)	ร้อยละ
ลักษณะของพื้นที่สวนยางพารา						
- ที่ลาดชัน	7	8.8	5	6.2	12	7.5
- ที่ราบ	35	43.7	24	30.0	59	36.9
- ทั้งที่ราบและที่ลาดชัน	38	47.5	51	63.8	89	55.6
พันธุ์ยางที่ปลูก*						
- RRIM 600	76	95.0	74	92.5	150	93.7
- PRIT 251	14	17.5	19	23.7	33	20.6
- PRIT 226	23	28.7	21	26.2	44	27.5
ระบบกรีด*						
- กรีดวันเว้นวัน	2	2.5	4	5.0	6	3.7
- กรีดสองวันเว้นวัน	67	83.8	54	67.5	121	75.6
- กรีดสามวันเว้นวัน	36	45.0	54	67.5	90	56.2
- กรีดวันเว้น 2 วัน (ใช้แก๊สเอทธิลีน)	5	6.3	8	10.0	13	8.1
ความถี่ของการขายผลผลิต						
- ทุกวัน	29	36.2	21	26.3	50	31.3
- 2 วัน/ครั้ง	-	-	1	1.2	1	0.6
- 3 วัน/ครั้ง	-	-	3	3.8	3	1.9
- 1 สัปดาห์/ครั้ง	20	25.0	29	36.2	49	30.6
- 2 สัปดาห์/ครั้ง	31	38.8	26	32.5	57	35.6
หยุดการกรีดในช่วงยางผลัดใบ						
- หยุด	76	95.0	76	95.0	152	95.0
- ไม่หยุด	4	5.0	4	5.0	8	5.0

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการ	ขนาดพื้นที่สวนยาง				รวม	
	ไม่เกิน 50 ไร่		51-250 ไร่			
	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=160)	ร้อยละ
รูปแบบของผลผลิตยางที่จำหน่าย*						
- น้ำยาง	60	75.0	55	68.7	115	71.8
- ยางแผ่นดิบ	48	60.0	58	72.5	106	66.2
- ยางก้อนถ้วย	4	5.0	6	7.5	10	6.2
แหล่งที่ขายผลผลิต*						
- ผ่านสหกรณ์การเกษตร	7	8.8	4	5.0	11	6.9
- ผ่านกลุ่มสมาชิก	29	36.3	25	31.2	54	33.8
- ผ่านพ่อค้าคนกลางในพื้นที่	38	47.5	43	53.7	81	50.6
- ผ่านบ่อน้ำยาง	26	32.5	25	31.2	51	31.9
- ตลาดกลาง	20	25.0	20	25.0	40	25.0

หมายเหตุ : * ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2) พันธุ์ยางที่ปลูก

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราในสัดส่วนที่มากที่สุด คือ ร้อยละ 93.7 ปลูกยางพันธุ์ RRIM 600 รองลงมาปลูกยางพันธุ์ PRIT 226 และ PRIT ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็ก คือ ร้อยละ 95.0 ปลูกยางพันธุ์ RRIM 600 แต่สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง พบว่า ร้อยละ 92.5 ใช้พันธุ์ยาง RRIM 600 จะเห็นได้ว่าเกษตรกรนิยมปลูกพันธุ์ RRIM 600 โดยให้เหตุผลว่าพันธุ์ RRIM 600 ให้น้ำยางมากที่สุด

3) ระบบกรีด

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราในสัดส่วนที่มากที่สุด คือ ร้อยละ 75.6 กรีดยางสองวันเว้นวัน รองลงมาเกษตรกรร้อยละ 56.2 ใช้ระบบกรีด 3 วันเว้นวัน เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็ก คือ ร้อยละ 83.8 กรีดสองวันเว้นวัน แต่สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง พบว่า ร้อยละ 67.5 กรีดสองวันเว้นวัน และอีกร้อยละ 67.5 กรีดยางโดยกรีดสามวันเว้นวัน จะเห็นได้ว่าเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราจำนวนหนึ่งใช้ระบบกรีดมากกว่า 1 ระบบ โดยเฉพาะเกษตรกรที่มีพื้นที่ยางเปิดกรีดทั้งหมดมากกว่า 1 แปลง

4) ความถี่ของการขายผลผลิต

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราในสัดส่วนที่มากที่สุด ร้อยละ 35.6 ขายผลผลิต 2 สัปดาห์ต่อครั้ง รองลงมา ร้อยละ 31.3 ขายผลผลิตทุกวัน เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็ก ร้อยละ 38.8 ขายผลผลิต 2 สัปดาห์ต่อครั้ง แต่สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง พบว่า ร้อยละ 36.2 ขายผลผลิต 1 สัปดาห์ต่อครั้ง โดยปกติแล้วในการขายผลผลิตถ้าเกษตรกรขายน้ำยางจะขายในวันที่กรี๊ด แต่ถ้าทำยางแผ่นหรือยางก้อนถ้วย จะรอการขายได้ ดังนั้นความถี่ในการขายผลผลิตจึงขึ้นอยู่กับว่าเกษตรกรขายยางในรูปแบบไหนด้วย

5) หยุดการกรี๊ดในช่วงยางผลัดใบ

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา ร้อยละ 95 หยุดกรี๊ดยาง ในช่วงยางผลัดใบ เนื่องจากในช่วงดังกล่าวยางจะให้ผลผลิตน้อย อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่ามีเกษตรกรสูงถึงร้อยละ 5 ที่ไม่หยุดกรี๊ดยางในช่วงยางผลัดใบ อาจเป็นเพราะในช่วงที่ศึกษาเป็นช่วงที่ราคายางสูง เกษตรกรจำนวนหนึ่งจึงยังคงกรี๊ดยางแก่ใกล้โคนหน้าสูง

6) รูปแบบของผลผลิตยางที่จำหน่าย

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 71.8 จำหน่ายน้ำยาง รองลงมา ร้อยละ 66.2 ขายยางแผ่นดิบ เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็ก ร้อยละ 75.0 จำหน่ายน้ำยาง แต่สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง พบว่า ร้อยละ 72.5 จำหน่ายผลผลิตในรูปยางแผ่นดิบ ในภาพรวมจะเห็นได้ว่า เกษตรกรนิยมจำหน่ายผลผลิตในรูปน้ำยางมากกว่าขายในลักษณะอื่น เนื่องจากสะดวกไม่เหนื่อยจนเกินไป และได้เงินสดรวดเร็ว

7) แหล่งที่ขายผลผลิต

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราประมาณครึ่งหนึ่ง ร้อยละ 50.6 ขายผลผลิตผ่านพ่อค้าคนกลางในพื้นที่ รองลงมาขายผ่านกลุ่ม เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็ก ร้อยละ 47.5 ขายผลผลิตผ่านพ่อค้าคนกลางในพื้นที่ และสำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง พบว่า ร้อยละ 53.7 ขายผลผลิตผ่านพ่อค้าคนกลางในพื้นที่และเป็นที่น่าสังเกตว่า เกษตรกรร้อยละ 25 ขายผ่านตลาดกลาง

4.3 ลักษณะการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

ผลการวิเคราะห์ลักษณะการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราในพื้นที่อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา มีรายละเอียดดังนี้

4.3.1 การจ้างแรงงานในการทำสวนยาง

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา ได้แก่ รูปแบบการจ้างแรงงาน เปอร์เซ็นต์การจ้างแรงงาน จำนวนแรงงาน แหล่งแรงงาน กิจกรรมที่จ้าง ระยะเวลาจ้าง สวัสดิการอื่นๆ ที่ให้กับลูกจ้าง สามารถสรุปได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 ลักษณะการจ้างแรงงานในการทำสวนยางพารา

รายการ	ขนาดพื้นที่สวนยาง				รวม	
	ไม่เกิน 50 ไร่		51-250 ไร่			
	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=160)	ร้อยละ
รูปแบบการจ้างแรงงานในการทำสวนยาง						
- จ้างแรงงานทั้งหมด	6	7.5	8	10.0	14	8.8
- จ้างแรงงานบางส่วน	74	92.5	72	90.0	146	91.2
เปอร์เซ็นต์การจ้างแรงงานบางส่วน	(n=74)		(n=72)		(n=146)	
- ≤ 50 %	45	60.8	37	51.4	82	43.8
- > 50 %	29	39.2	35	48.6	64	56.2
เฉลี่ย	52.90		59.16		56.03	
จำนวนแรงงานที่จ้าง (คน)	(n=80)		(n=80)		(n=160)	
- 1	8	10.0	4	5.0	12	7.5
- 2	51	63.7	34	42.5	85	53.1
- 3	8	10.0	8	10.0	16	10.0
- 4	11	13.8	22	27.5	33	20.6
- > 4	2	2.5	12	15.0	14	8.8
เฉลี่ย	2.35		3.28		2.81	

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

รายการ	ขนาดพื้นที่สวนยาง				รวม	
	ไม่เกิน 50 ไร่		51-250 ไร่			
	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=160)	ร้อยละ
แหล่งแรงงานจ้างในการทำสวน ยางพารา *						
- แรงงานในพื้นที่อำเภอคลองหอย โข่ง	42	52.5	45	56.2	87	54.3
- แรงงานนอกพื้นที่อำเภอคลอง หอยโข่ง	13	16.2	16	20.0	29	18.1
- แรงงานต่างด้าว	28	35.0	30	37.5	58	36.2
กิจกรรมที่จ้างแรงงานปฏิบัติ*						
- กรีดยาง	76	95.0	79	98.7	155	96.8
- เก็บน้ำยาง	77	96.2	79	98.7	156	97.5
- ทำยางแผ่น	48	60.0	58	72.5	106	66.2
- กำจัดวัชพืช	23	28.7	28	35.0	51	31.8
- ใส่น้ำปุ๋ย	17	21.2	27	33.7	44	27.5
- ขยายผลผลิต	22	27.5	21	26.2	43	26.8
ลักษณะการจ้างแรงงาน						
- จ้างประจำ	49	61.2	39	48.8	88	55.0
- จ้างประจำและชั่วคราว	31	38.8	41	51.2	72	45.0
สวัสดิการอื่นๆให้กับแรงงาน*	(n=35)		(n=39)		(n=74)	
- ที่อยู่อาศัย	33	94.2	39	100.0	72	97.2
- อาหาร	2	5.8	1	2.5	3	4.0
- ค่ารักษาพยาบาล	-	-	2	5.1	2	2.7

หมายเหตุ : * ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

1) รูปแบบการจ้างแรงงานในการทำสวนยาง

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราทั้งหมด ร้อยละ 91.2 มีการจ้างแรงงานบางส่วน และที่เหลือจ้างแรงงานทั้งหมด เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็กพบว่าร้อยละ 92.5 มีจ้างแรงงานบางส่วน และสำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง พบว่าร้อยละ 90.0 มีจ้างแรงงานบางส่วน จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จะใช้ทั้งแรงงานในครอบครัวด้วยร่วมกับแรงงานจ้าง โดยเฉพาะในกิจกรรมการกรีดยางซึ่งเกษตรกรมักจะจ้างแรงงาน

2) เปอร์เซ็นต์การจ้างแรงงานบางส่วน

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราร้อยละ 56.2 มีการจ้างแรงงานบางส่วนมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ของงานที่มีในสวนและมีการจ้างงานบางส่วนเฉลี่ย 56.03 เปอร์เซ็นต์ เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็กร้อยละ 60.8 จ้างแรงงานบางส่วนไม่เกิน 50 เปอร์เซ็นต์ และมีการจ้างงานบางส่วนเฉลี่ย 52.90 เปอร์เซ็นต์ และสำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง พบว่าร้อยละ 51.4 จ้างแรงงานบางส่วนไม่เกิน 50 เปอร์เซ็นต์ และมีการจ้างงานบางส่วนเฉลี่ย 59.16 เปอร์เซ็นต์

3) จำนวนแรงงานที่จ้าง

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราร้อยละ 53.1 มีการจ้างแรงงานจำนวน 2 คน รองลงมาร้อยละ 20 จ้างแรงงาน 4 คน โดยมีจำนวนแรงงานที่จ้างเฉลี่ย 2.81 คน เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็กพบว่าร้อยละ 63.7 มีจำนวนแรงงานจ้าง 2 คนและมีจำนวนแรงงานที่จ้างเฉลี่ยอยู่ 2.35 คน ส่วนเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง พบว่าร้อยละ 42.5 มีจำนวนแรงงานจ้าง 2 คน และมีจำนวนแรงงานที่จ้างเฉลี่ย 3.28 คน จะเห็นได้ว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่สวนยางพารามากจะมีการจ้างแรงงานมากตามไปด้วย

4) แหล่งแรงงานจ้างในการทำสวนยางพารา

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราร้อยละ 54.3 จ้างแรงงานจากพื้นที่ในอำเภอคลองหอยโข่ง รองลงมาร้อยละ 36.2 จ้างแรงงานต่างด้าว เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็กพบว่าร้อยละ 52.5 จ้างแรงงานจากพื้นที่ในอำเภอคลองหอยโข่ง และสำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง พบว่าร้อยละ 56.2 จ้างแรงงานจากพื้นที่ในอำเภอคลองหอยโข่ง จะเห็นได้ว่าเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารายังคงนิยมจ้างแรงงานในพื้นที่มากกว่า จากการสัมภาษณ์แรงงานในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นญาติกับเจ้าของสวนยางจึงคิดว่าสามารถจัดการได้ง่ายกว่า

5) กิจกรรมที่จ้างแรงงานปฏิบัติ

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 97.5 จ้างให้แรงงานเก็บน้ำยาง และร้อยละ 96.8 จ้างให้แรงงานกรีดยาง และร้อยละ 66.2 จ้างแรงงานให้ทำยางแผ่นดิบ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า การจ้างเก็บน้ำยางของพื้นที่สวนยางพาราทั้ง 2 ขนาด มีสัดส่วนที่มากไม่แตกต่างกัน

เพราะเป็นขั้นตอนที่ต้องทำ ต่างจากขั้นตอนการทำยางแผ่นขึ้นอยู่กับความต้องการของนายจ้าง และการจ้างกรีดยางสวนยางขนาดกลาง มีสัดส่วนมากเท่ากับการเก็บน้ำยางเพราะเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลางกรีดยางด้วยตนเองน้อยกว่าเกษตรกรเจ้าของสวนยางขนาดเล็ก แต่เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็บบางราย กรีดยางเองและจ้างเก็บน้ำยางต่างหาก

6) ลักษณะการจ้างแรงงาน

ร้อยละ 55.0 เกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา มีการจ้างแรงงานเป็นแบบจ้างประจำ ที่เหลือ ร้อยละ 45 มีการจ้างแรงงานเป็นแบบจ้างประจำและจ้างชั่วคราว และเมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็กพบว่าร้อยละ 61.2 มีการจ้างแรงงานเป็นแบบจ้างประจำ แต่สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง พบว่าร้อยละ 51.2 มีการจ้างแรงงานเป็นแบบจ้างประจำ และชั่วคราว

7)สวัสดิการอื่นๆให้กับแรงงาน

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราส่วนใหญ่ ร้อยละ 97.2 จัดหาที่อยู่อาศัยให้กับแรงงาน เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็กพบว่า ร้อยละ 94.2 และขนาดกลางทั้งหมด มีที่อยู่อาศัยให้กับแรงงาน รองลงมาคือ อาหาร และค่ารักษาพยาบาลแต่ในสัดส่วนที่น้อยคือ ร้อยละ 4.0 และ 2.7 ตามลำดับ แต่สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็ก ไม่สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล

4.3.2 สาเหตุสำคัญในการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

ผลการศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุสำคัญในการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา สามารถสรุปได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.8)

1) สาเหตุสำคัญของการตัดสินใจจ้างแรงงานในอำเภอคลองหอยโข่ง

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราในสัดส่วนที่มากที่สุด คือ ร้อยละ 57.5 ตัดสินใจจ้างแรงงานในพื้นที่ เนื่องจากเป็นญาติ เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็กพบว่า ร้อยละ 59.5 เนื่องจากเป็นญาติ และสำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง พบว่าร้อยละ 55.6 เนื่องจากเป็นญาติ จากการสัมภาษณ์ของผู้วิจัยพบว่า เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราส่วนใหญ่ ใ่วางใจให้ญาติมากกว่าแรงงานแหล่งอื่นๆ และต้องการช่วยเหลือญาติ

2) สาเหตุสำคัญของการตัดสินใจจ้างแรงงานนอกอำเภอคลองหอยโข่ง

สำหรับสาเหตุที่เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราตัดสินใจจ้างแรงงานนอกพื้นที่ พบว่า ร้อยละ 27.6 จ้างเนื่องจากเป็นญาติและอีกร้อยละ 27.6 จ้างคนไทยดีกว่าจ้างต่างชาติ และเมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็กอยู่ร้อยละ 38.5 เนื่องจากเป็นญาติ แต่สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง พบว่าร้อยละ 37.5 จ้างคนไทยดีกว่าจ้างต่างชาติ จะเห็นได้ว่าแม้ว่าจะจ้างแรงงานจากนอกพื้นที่ การจ้างญาติยังมีความสำคัญ

ตารางที่ 4.8 สาเหตุสำคัญในการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

รายการ	ขนาดพื้นที่สวนยาง				รวม	
	ไม่เกิน 50 ไร่		51-250 ไร่			
	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=160)	ร้อยละ
สาเหตุสำคัญของการตัดสินใจจ้าง แรงงานในอำเภอคลองหอยโข่ง	(n=42)		(n=45)		(n=87)	
- เป็นญาติ	25	59.5	25	55.6	50	57.5
- อยู่ใกล้สวนยาง	4	9.5	4	8.9	8	9.2
- รู้ฝีมือ	3	7.2	7	15.6	10	11.5
- จ้างคนไทยดีกว่าจ้างต่างชาติ	6	14.3	8	17.7	14	16.1
- ขยัน	1	2.4	-	-	1	1.1
- ไม่มีแรงงานให้เลือก	3	7.1	1	2.2	4	4.6
สาเหตุสำคัญของการตัดสินใจจ้าง แรงงานนอกอำเภอคลองหอยโข่ง	(n=13)		(n=16)		(n=29)	
- เป็นญาติ	5	38.5	3	18.7	8	27.6
- อยู่ใกล้สวนยาง	-	-	1	6.2	1	3.4
- รู้ฝีมือ	2	15.4	2	12.5	4	13.8
- จ้างคนไทยดีกว่าจ้างต่างชาติ	2	15.4	6	37.5	8	27.6
- ขยัน	4	30.7	3	18.8	7	24.1
- มีคนรับรองความประพฤติ	-	-	1	6.3	1	3.5
สาเหตุสำคัญของการตัดสินใจจ้าง แรงงานต่างด้าว	(n=28)		(n=30)		(n=58)	
- ขยัน	26	92.8	27	90.0	53	91.4
- รู้ฝีมือ	1	3.6	-	-	1	1.8
- ไม่เรื่องมาก	-	-	2	6.7	2	3.4
- ค่าแรงถูก	1	3.6	1	3.3	2	3.4

3) สาเหตุสำคัญของการตัดสินใจจ้างแรงงานต่างด้าว

ในภาพรวมเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราสูงถึง ร้อยละ 91.4 จ้างแรงงานต่างด้าว เนื่องจากแรงงานต่างด้าวมีความขยัน เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็กพบว่า ร้อยละ 92.8 จ้างเนื่องจากแรงงานต่างด้าวขยัน และสำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง พบว่าร้อยละ 90.0 จ้างแรงงานต่างด้าวเนื่องจากความขยันเช่นเดียวกัน

4.3.3 การจัดหาแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการจัดหาแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา สามารถสรุปได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.9)

1) การจัดหาแรงงานในอำเภอคลองหอยโข่ง

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราได้แรงงานมาใน 3 ลักษณะ คือ ร้อยละ 37.9 ทำกัน จัดหาแรงงาน โดยมากับญาติพี่น้อง และแรงงานมาหาเอง และที่เหลือร้อยละ 24.2 เจ้าของสวน จัดหาเองเมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็กพบว่าร้อยละ 35.7 จัดหาโดยมากับญาติพี่น้อง แต่สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง พบว่าร้อยละ 44.4 แรงงานมาหาเอง

ตารางที่ 4.9 การจัดหาแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

รายการ	ขนาดพื้นที่สวนยาง				รวม	
	ไม่เกิน 50 ไร่		51-250 ไร่			
	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=160)	ร้อยละ
การจัดหาแรงงานในอำเภอคลองหอยโข่ง	(n=42)		(n=45)		(n=87)	
- นายจ้างจัดหาเอง	14	33.3	7	15.6	21	24.2
- มากับญาติพี่น้อง	15	35.7	18	40.0	33	37.9
- แรงงานมาหาเอง	13	31.0	20	44.4	33	37.9
การจัดหาแรงงานภายนอกอำเภอคลองหอยโข่ง	(n=13)		(n=16)		(n=29)	
- นายจ้างจัดหาเอง	4	30.8	2	12.5	6	20.7
- มากับญาติพี่น้อง	4	30.8	4	25.0	8	27.6
- แรงงานมาหาเอง	5	38.4	10	62.5	15	51.7

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

รายการ	ขนาดพื้นที่สวนยาง				รวม	
	ไม่เกิน 50 ไร่		51-250 ไร่			
	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=160)	ร้อยละ
ที่มาแรงงานนอกพื้นที่อำเภอคลอง หอยโข่ง	(n=13)		(n=16)		(n=29)	
- จังหวัดตรัง	3	23.1	3	18.6	6	20.7
- จังหวัดพัทลุง	4	30.7	4	25.0	8	27.6
- จังหวัดนครศรีธรรมราช	1	7.7	1	6.3	2	6.9
- จังหวัดสตูล	3	23.1	6	37.5	9	31.1
- จังหวัดศรีสะเกษ	1	7.7	1	6.3	2	6.9
- จังหวัดอุบลราชธานี	1	7.7	-	-	1	3.4
- จังหวัดสงขลา	-	-	1	6.3	1	3.4
การจัดการแรงงานต่างด้าว	(n=28)		(n=30)		(n=58)	
- จัดหาเอง	25	89.3	21	70.0	46	79.3
- มีนายหน้าจัดหาให้	3	10.7	8	26.7	11	19.0
- มากับญาติพี่น้อง	-	-	1	3.3	1	1.7
สัญชาติของแรงงานต่างด้าว	(n=28)		(n=30)		(n=58)	
- พม่า	26	92.8	22	73.3	48	82.8
- มอญ	2	7.2	8	26.7	10	17.2
ใบอนุญาตทำงานถูกต้องตาม กฎหมายของแรงงานต่างด้าว	(n=28)		(n=30)		(n=58)	
- มี	27	96.4	28	93.3	55	94.8
- ไม่มี	1	3.6	2	6.7	3	5.2
ค่านายหน้าในการจ้างแรงงานต่าง ด้าว (บาท/คน)	(n=3)		(n=8)		(n=11)	
- ≤ 2,000	1	33.3	3	37.5	4	36.3
- 2,001 – 4,000	2	66.7	1	12.5	3	27.4
- > 4,000	-	-	4	50.0	4	36.3
เฉลี่ย	3,333.33		4,000.00		3,666.66	

2) การจัดหาแรงงานภายนอกอำเภอคลองหอยโข่งและแหล่งของแรงงาน

สำหรับการได้มาของแรงงานนอกพื้นที่พบว่า เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราร้อยละ 51.7 ได้แรงงานโดยแรงงานมาหาเอง รองลงมาเท่ากับญาติพี่น้องและเจ้าของสวนจัดหาเอง เมื่อพิจารณาเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็กพบว่าร้อยละ 38.4 แรงงานมาหาเอง และสำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดกลาง พบว่าร้อยละ 62.5 แรงงานมาหาเอง

สำหรับแหล่งที่มาของแรงงานนอกพื้นที่ ส่วนใหญ่จะมาจากจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดสตูล พัทลุง และตรัง ตามลำดับ ส่วนเกษตรกรที่แรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเพียงเล็กน้อย

3) การจัดหาแรงงานต่างด้าวและสัญชาติของแรงงานต่างด้าว

สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราที่จ้างแรงงานต่างด้าว ร้อยละ 79.3 จะจัดหาแรงงานต่างด้าวเอง รองลงมาร้อยละ 19.0 มีนายหน้าจัดหาให้ โดยแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานพม่า รองลงมาเป็นแรงงานมอญ และแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 94.8 มีใบอนุญาตทำงานถูกต้องตามกฎหมายของแรงงานต่างด้าว

4) ค่านายหน้าในการจ้างแรงงานต่างด้าว

สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราที่จัดหาแรงงานต่างด้าวผ่านนายหน้า ซึ่งมีเพียง 11 ราย พบว่า ร้อยละ 36.3 เสียค่านายหน้าในการจ้างแรงงานต่างด้าวไม่เกิน 2,000 บาทต่อคน และอีกร้อยละ 36.3 เสียค่านายหน้าในการจ้างแรงงานต่างด้าวมากกว่า 4,000 บาทต่อคน โดยเฉลี่ยเสียค่านายหน้าในการจ้างแรงงานต่างด้าว 3,666.66 บาทต่อคน

4.3.4 ระบบการจ่ายค่าจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

ผลการศึกษาเกี่ยวกับ ระบบการจ่ายค่าจ้างแรงงาน ของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา ได้แก่ ระบบการจ่ายค่าจ้างกรณีการจ้างกรีดยาง การจ่ายค่าจ้างกรีดยางแบบแบ่งสัดส่วน (เจ้าของ : แรงงานจ้าง) เงื่อนไขอื่นๆในการแบ่งสัดส่วน การจ้างกรีดยางต่อไร่ (บาท) กิจกรรมที่จ้างแรงงาน นอกเหนือจากการจ้างกรีดยาง ลักษณะกิจกรรมที่จ้างนอกเหนือจากการจ้างกรีดยางสามารถสรุปได้ ดังนี้ (ตารางที่ 4.10)

1) ระบบการจ่ายค่าจ้างกรณีการจ้างกรีดยาง

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราที่จ้างแรงงานกรีดยางส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 96.8 จะจ่ายค่าจ้างในรูปแบบแบ่งสัดส่วนรายได้ระหว่างเจ้าของสวนกับแรงงาน มีเพียงเล็กน้อยที่จ่ายค่าจ้างกรีดยางคิดต่อไร่ ซึ่งไม่แตกต่างกันมากนักระหว่างสวนขนาดเล็กและขนาดกลาง กล่าวคือ เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็กและขนาดกลางร้อยละ 95.0 และ 98.7 จ้างแรงงานกรีดยางแบบแบ่งสัดส่วนรายได้ โดยสัดส่วนรายได้ระหว่างเจ้าของสวนและแรงงานที่นิยมใช้มากที่สุดคือ

อัตรา 60 : 40 และ 55 : 45 ตามลำดับ และในการแบ่งปันส่วนดังกล่าว เกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา มักใช้แรงงานรับผิดชอบกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น กำจัดวัชพืชและใส่ปุ๋ย

ตารางที่ 4.10 ระบบการจ่ายค่าจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

รายการ	ขนาดพื้นที่สวนยาง				รวม	
	ไม่เกิน 50 ไร่		51-250 ไร่			
	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=160)	ร้อยละ
ระบบการจ่ายค่าจ้างกรณีจ้างกรีดยาง *						
- แบ่งสัดส่วน	76	95.0	79	98.7	155	96.8
- ต่อไร่	6	7.5	23	28.7	29	18.1
การจ่ายค่าจ้างกรีดยางแบบแบ่งสัดส่วน (เจ้าของ : แรงงานจ้าง)	(n=76)		(n=79)		(n=155)	
- 50:50	7	9.2	6	7.6	13	8.4
- 55:45	23	30.3	26	32.9	49	31.6
- 60:40	45	59.2	44	55.7	89	57.4
- 70:30	1	1.3	3	3.8	4	2.6
เงื่อนไขอื่นๆในการแบ่งสัดส่วน *	(n=76)		(n=79)		(n=155)	
- เก็บน้ำยาง	73	96.0	76	96.2	154	99.3
- ทำยางแผ่น	53	69.7	57	72.1	114	73.5
- กำจัดวัชพืช	3	3.9	3	3.8	7	4.5
- ใส่ปุ๋ย	7	9.2	6	7.5	13	8.3
- ขายผลผลิต	22	28.9	26	32.9	50	32.2
การจ้างกรีดยางต่อไร่ (บาท)	(n =6)		(n=23)		(n =29)	
- 60	1	16.7	-	-	1	3.5
- 70	-	-	11	47.8	11	37.9
- 80	5	83.3	12	52.2	17	58.6
เฉลี่ย	75.00		75.65		75.32	

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

รายการ	ขนาดพื้นที่สวนยาง				รวม	
	ไม่เกิน 50 ไร่		51-250 ไร่			
	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=160)	ร้อยละ
กิจกรรมที่จ้างแรงงานนอกเหนือ จากการจ้างกรีดยาง						
- มี	31	38.7	41	51.3	72	45.0
- ไม่มี	49	61.3	39	48.7	88	55.0
ลักษณะกิจกรรมที่จ้างนอกเหนือ จากการจ้างกรีดยาง*	(n=31)		(n=41)		(n=72)	
- ไล่ปุ๋ย	11	35.4	19	46.3	30	41.6
- พ่นยากำจัดวัชพืช	13	41.9	20	48.7	33	45.8
- ตัดหญ้า	3	9.6	11	26.8	14	19.4
- ไถพรวน	11	35.4	4	9.7	15	20.8
- เก็บน้ำยาง	6	19.3	8	19.5	14	19.4
- ทำยางแผ่น	2	6.4	3	7.3	5	6.9

หมายเหตุ : * ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2) การจ้างกรีดยางต่อไร่ (บาท)

ในกรณีที่จ้างแรงงานกรีดยางคิดเป็นต่อไร่ ค่าจ้างจะผันแปรอยู่ระหว่าง 60 - 80 บาทต่อไร่ โดยมีค่าจ้างเฉลี่ย 75.32 บาทต่อไร่ ซึ่งแรงงานที่รับจ้างกรีดยางคิดต่อไร่นี้มักจะกรีดยางในระบบป็นสวนในสวนอื่นๆ อยู่แล้ว

3) กิจกรรมที่จ้างแรงงานนอกเหนือจากการจ้างกรีดยาง

นอกจากเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราจะจ้างแรงงานในกิจกรรมการกรีดยางดังกล่าวแล้ว กิจกรรมอื่นๆ ในสวนยางที่เกษตรกรมักนิยมจ้างแรงงานได้แก่ การพ่นยากำจัดวัชพืช ไล่ปุ๋ย ไถพรวน ตัดหญ้า และเก็บน้ำยาง ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าการฉีดยากำจัดวัชพืชเกษตรกรส่วนมากจะจ้างแรงงานในสัดส่วนที่สูง เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพมาก

4.4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาด 3 ไร่ คือ ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยเศรษฐกิจ และปัจจัยอื่นๆ ของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ กับจำนวนแรงงานที่จ้าง

ปัจจัย	ค่าสถิติ	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
ปัจจัยทางสังคม		
- เพศ	0.406	NS
- อายุ	16.928	**
- ระดับการศึกษา	0.019	NS
- จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำสวนยางพารา	2.197	NS
ปัจจัยทางเศรษฐกิจ		
- อาชีพหลัก	4.489	*
- รายได้รวมของครัวเรือน	3.444	NS
- รายได้จากการขายผลผลิตยาง	3.855	NS
ปัจจัยอื่นๆ		
- พื้นที่เปิดกรีดทั้งหมด (ไร่)	17.575	**
- รูปแบบการขายผลผลิต	6.438	*

หมายเหตุ * หมายถึง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

** หมายถึง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$

NS หมายถึง Non Significance

1) ปัจจัยทางสังคม

มีปัจจัยทางสังคมเพียงปัจจัยเดียว คือ อายุ ที่มีผลต่อจำนวนแรงงานที่จ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ กล่าวคือ เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราที่มีอายุมากกว่า 46 ปี จำนวน 72 คน แบ่งเป็นเกษตรกรเจ้าของสวนยาง 31 คน จ้างแรงงาน น้อยกว่า 2 คน และเกษตรกรเจ้าของสวนยาง 41 คน จ้างแรงงาน มากกว่า 2 คน สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยางที่อายุไม่เกิน 46 ปี จำนวน 66 คน มีการจ้างแรงงาน น้อยกว่า 2 คน และเกษตรกรเจ้าของสวนยาง 22 คนจ้าง

แรงงาน มากกว่า 2 คน เพราะอายุเพิ่มขึ้นทำงานได้น้อยลง จึงจำเป็นต้องจ้างแรงงานมาช่วยในการทำสวนยางเพิ่มมากขึ้น

2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

สำหรับปัจจัยทางเศรษฐกิจมีเพียงปัจจัยเดียว คือ อาชีพหลัก ที่มีผลต่อจำนวนแรงงานที่จ้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ กล่าวคือ เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราที่ไม่ทำสวนยางพาราเป็นอาชีพหลัก จ้างจำนวนแรงงานมากกว่า เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราที่มีอาชีพหลักทำสวนยางพารา เพราะไม่มีเวลาในการทำสวนยาง

3) ปัจจัยอื่นๆ

ในส่วนของปัจจัยอื่นๆ พบว่า พื้นที่สวนยางเปิดกรีดทั้งหมด ที่มีผลต่อจำนวนแรงงานที่จ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ กล่าวคือ พื้นที่สวนยางเปิดกรีดทั้งหมดเฉลี่ย 34.78 ไร่ มีจำนวนเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารามากถึง 97 คน จ้างแรงงานมากกว่า 2 คน ที่เหลือ 63 คนจ้างแรงงานน้อยกว่า 2 คน เพราะการกรีดยางต้องใช้แรงงานในแต่ละไร่ ปัจจัยถัดมา คือ รูปแบบการขายผลผลิตเป็นยางแผ่นดิบ จ้างแรงงานมากกว่า 2 คนจำนวน 97 รายของเกษตรกรเจ้าของสวนยาง ที่เหลือ 62 ราย จ้างแรงงานน้อยกว่า 2 คน จึงมีผลต่อจำนวนแรงงานที่จ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ กล่าวคือ รูปแบบการขายผลผลิตยางแผ่นดิบมีจำนวนมาก จ้างแรงงานจำนวนมาก สำหรับผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยเศรษฐกิจ และปัจจัยอื่นๆ กับ การจ้างแรงงานต่างด้าว ของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ เนื่องจากการจ้างแรงงานแรงงานต่างด้าวในสัดส่วนที่น้อยร้อยละ 36.2 เมื่อเทียบกับแรงงานในพื้นที่ร้อยละ 54.3 (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ กับจ้างแรงงานต่างด้าว

ปัจจัย	ค่าสถิติ	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
ปัจจัยทางสังคม		
- เพศ	0.055	NS
- อายุ	1.236	NS
- ระดับการศึกษา	0.136	NS
- จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำสวนยางพารา	0.005	NS

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ปัจจัย	ค่าสถิติ	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
ปัจจัยทางเศรษฐกิจ		
- อาชีพหลัก	1.671	NS
- รายได้รวมของครัวเรือน	1.095	NS
- รายได้จากการขายผลผลิตยาง	3.343	NS
ปัจจัยอื่นๆ		
- พื้นที่เปิดกรีดทั้งหมด (ไร่)	0.019	NS
- รูปแบบการขายผลผลิต	21.938	NS

หมายเหตุ * หมายถึง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$
 ** หมายถึง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$
 NS หมายถึง Non Significance

4.5 ปัญหาและอุปสรรคจากการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

ในภาพรวมแล้วเกษตรกรเจ้าของสวนยางประมาณครึ่งหนึ่งสะท้อนว่ามีปัญหาในการจ้างแรงงาน โดยเกษตรกรขนาดเล็กมีสัดส่วนที่มีปัญหาเกี่ยวกับการจ้างแรงงานมากกว่าเกษตรกรขนาดกลาง ดังรายละเอียดใน (ตารางที่ 4.13)

1) ปัญหาและอุปสรรคของแรงงานในพื้นที่อำเภอคลองหอยโข่ง

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา ประสบปัญหาในการจ้างแรงงานในพื้นที่สำคัญคือ ความประพฤติไม่ดี/ขาดวินัย ไม่ซื่อสัตย์ และขาดทักษะในการกรีดยาง ตามลำดับ จากการสัมภาษณ์ความประพฤติไม่ดี/ขาดวินัยนั้น เนื่องจากแรงงานไปกรีดยางสาย ทำให้น้ำยางพาราออกน้อยกว่าปกติ หยุตกรีดยางไม่แข็งให้นายจ้างทราบ ไม่เชื่อฟังนายจ้างทำให้เกิดปัญหาในการควบคุม และเรียกร้องค่าจ้างเพิ่มแต่การทำงานไม่เพิ่มประสิทธิภาพ และประเด็นปัญหาในสัดส่วนรองลงมาคือไม่ซื่อสัตย์ เพราะแรงงานขโมยน้ำยางแยกไปขายต่าง หากรวมทั้งเก็บน้ำยางเร็วเกินไป ยางยังไม่หยุดไหล เมื่อน้ำยางที่เหลือหลังจากเก็บน้ำยางในวันหนึ่งๆ เสร็จแล้ว ไปขายเป็นขี้ยางซึ่งแรงงานจะได้เงินในส่วนนี้ทั้งหมด

2) ปัญหาและอุปสรรคของแรงงานนอกพื้นที่อำเภอคลองหอยโข่ง

ในการจ้างแรงงานจากนอกพื้นที่เกษตรกรที่ประสบปัญหามีสัดส่วนน้อยกว่า แต่ปัญหาที่ประสบไม่แตกต่างจากการจ้างแรงงานในพื้นที่ กล่าวคือ แรงงานมีความประพฤติไม่ดี/ขาดวินัย แรงงานไม่ซื่อสัตย์ และแรงงานในขาดทักษะในการกรีดยาง

ตารางที่ 4.13 ปัญหาและอุปสรรคจากการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

รายการ	ขนาดพื้นที่สวนยาง				รวม	
	ไม่เกิน 50 ไร่		51-250 ไร่			
	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=80)	ร้อยละ	จำนวน (n=160)	ร้อยละ
ปัญหาและอุปสรรค						
- มี	33	41.2	46	57.5	79	49.4
- ไม่มี	47	58.8	34	42.5	81	50.6
ปัญหาและอุปสรรคของแรงงาน ในพื้นที่*	(n=33)		(n=46)		(n=79)	
- เก็บน้ำยางเร็วเกินไปไปยังไม่ หยุดไหล	5	15.1	1	2.1	6	7.5
- ฝีมือ/ขาดทักษะการกรีดยาง	2	6.0	7	15.2	9	11.3
- ความประพฤติไม่ดี/ขาดวินัย	10	30.3	11	23.9	21	26.5
- ขาดแคลนแรงงาน	-	-	1	2.1	1	1.2
- ไม่ซื่อสัตย์	6	18.1	5	10.8	11	13.9
ปัญหาและอุปสรรคของแรงงาน นอกพื้นที่*						
- เก็บน้ำยางเร็วเกินไปไปยังไม่ หยุดไหล	1	3.0	-	-	1	1.2
- ฝีมือ/ขาดทักษะการกรีดยาง	-	-	2	4.3	2	2.5
- ความประพฤติไม่ดี/ขาดวินัย	6	18.1	8	17.3	14	17.7
- ไม่ซื่อสัตย์	1	3.0	3	6.5	4	5.0
ปัญหาและอุปสรรคของแรงงาน ต่างด้าว*						
- การสื่อสาร	4	12.1	7	15.2	11	13.9
- ฝีมือ/ขาดทักษะการกรีดยาง	1	3.0	8	17.3	9	11.3
- ความประพฤติไม่ดี/ขาดวินัย	3	9.0	6	13.0	9	11.3

หมายเหตุ : * ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

3) ปัญหาและอุปสรรคของแรงงานต่างด้าว

จากเกษตรกรที่สะท้อนว่ามีปัญหาการจ้างแรงงานพบว่า เกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา เพียงสัดส่วนที่น้อยที่ประสบปัญหาแรงงานต่างด้าว กล่าวคือ ร้อยละ 13.9 ประสบปัญหาการสื่อสาร ร้อยละ 11.3 ในด้านความประพฤติไม่ดี/ขาดวินัย และปัญหาขาดฝีมือ/ขาดทักษะการกรีดยางในสัดส่วนที่เท่ากัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปผลจากการวิจัย และข้อเสนอแนะจากงานวิจัย รวมทั้งข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา (2) ลักษณะการทำสวนยางและการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา (3) ปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา และ (4) ปัญหาและอุปสรรคจากการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราในอำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา ที่มีการจ้างแรงงานในการทำสวนยางจำนวน 160 ราย โดยแบ่งเป็นสวนยางพาราขนาดเล็ก 80 ราย และสวนยางพาราขนาดกลาง 80 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติไคสแควร์ (Chi-Square: χ^2) ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราส่วนใหญ่เป็นเพศชาย นับถือศาสนาพุทธ มีอายุเฉลี่ย 46 ปี ส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนหนังสือหรือจบชั้นประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.3 คน เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราร้อยละ 95 มีสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำสวนยางพารา โดยมีสมาชิกที่ช่วยทำสวนยางพาราเฉลี่ย 2.1 คน เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราร้อยละ 83 มีอาชีพหลักทำสวนยางพารา โดยมีรายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ย 136,846 บาทต่อเดือน และรายได้จากผลผลิตยาง 122,644 บาทต่อเดือน มีรายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย 31,933 บาทต่อเดือน มีรายจ่ายในการผลิตยางเฉลี่ย 9,249 บาทต่อเดือน เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราร้อยละ 55 มีหนี้สินและมีหนี้สินเฉลี่ย 367,019 บาท เกษตรกรร้อยละ 83.3 กู้เงินในระบบ โดยกู้เงินจากสหกรณ์การเกษตรและ ธ.ก.ส. มากที่สุด และส่วนใหญ่กู้เงินมาลงทุนในสวนยาง และกู้เพื่อซื้อรถ

5.1.2 ลักษณะการทำสวนยางของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

เกษตรกรเจ้าของสวนยางมีพื้นที่ถือครองทั้งหมดเฉลี่ย 50 ไร่ และเกษตรกรทั้งหมดมีสวนยางที่เปิดกรีดแล้วและมีพื้นที่สวนยางเปิดกรีดเฉลี่ย 35 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 63.1 มีพื้นที่สวนยางอ่อนและมีพื้นที่สวนยางอ่อนเฉลี่ย 16 ไร่ และร้อยละ 29.3 มีพื้นที่ปลูกรูปลูกยาง และมีพื้นที่ปลูกลูกยางเฉลี่ย 17 ไร่ เกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา ร้อยละ 55.6 มีพื้นที่สวนยางในที่ราบและที่ลาดชัน เกษตรกรร้อยละ 93.7 ปลูกลูกยางพันธุ์ RRIM 600 ส่วนใหญ่เลือกใช้ระบบกรีดสองวันเว้นวัน

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราร้อยละ 35.6 ขายผลผลิต 2 สัปดาห์ต่อครั้ง รองลงมาร้อยละ 31.3 ขายผลผลิตทุกวัน เกษตรกรส่วนใหญ่หยุดกรีดยางในช่วงยางผลัดใบ ส่วนรูปแบบของผลผลิตยางที่ขายพบว่าเกษตรกรร้อยละ 71.8 ขายน้ำยาง รองลงมาร้อยละ 66.2 ขายยางแผ่นดิบ โดยเกษตรกรประมาณครึ่งหนึ่ง ขายผลผลิตผ่านพ่อค้าคนกลางในพื้นที่ รองลงมาขายผ่านกลุ่ม

5.1.3 ลักษณะการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราร้อยละ 91.2 มีการจ้างแรงงานเพียงบางส่วน ส่วนเกษตรกรที่เหลือจ้างแรงงานทั้งหมด เกษตรกรในภาพรวม สวนยางขนาดเล็ก และสวนยางขนาดกลาง มีการจ้างแรงงานเฉลี่ย 2.81, 2.35 และ 3.28 คน ตามลำดับ เกษตรกรส่วนใหญ่เลือกจ้างแรงงานในพื้นที่และจ้างแรงงานต่างด้าว โดยแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่มีสัญชาติพม่าและมอญ และเป็นแรงงานที่มีใบอนุญาตถูกต้องตามกฎหมาย กิจกรรมที่จ้างแรงงานส่วนใหญ่คือเก็บน้ำยางและกรีดยาง ในกรณีของแรงงานที่จ้างกรีดยางเกือบทั้งหมดจะจ่ายค่าแรงงานในรูปแบบของการแบ่งส่วนผลประโยชน์ และส่วนมากจะแบ่งระหว่างเจ้าของสวนและแรงงานในสัดส่วน 60 : 40 ลักษณะการจ้างนิยมนำแบบประจำ โดยสาเหตุสำคัญที่จ้างแรงงานในพื้นที่เนื่องจากเป็นญาติ และจ้างแรงงานต่างด้าวเนื่องจากมีความชยัน ในการจัดหาแรงงานถ้าเป็นแรงงานในพื้นที่มักมากับญาติพี่น้องและแรงงานมาหาเอง ส่วนแรงงานต่างด้าวเกษตรกรเจ้าของสวนยางจะจัดหาเองเป็นส่วนใหญ่ เกษตรกรเกือบทั้งหมดมีการจัดสวัสดิการที่พำนักอาศัยแก่แรงงานที่จ้าง กิจกรรมที่เกษตรกรจ้างแรงงานนอกเหนือจากการจ้างกรีดยางได้แก่ การพ่นยากำจัดวัชพืช ใส่ปุ๋ย ไถพรวน ตัดหญ้า และเก็บน้ำยาง ตามลำดับ

5.1.4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

สำหรับผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างแรงงานของเกษตรกรด้วยสถิติไคสแควร์พบว่า ปัจจัยทางด้านสังคมคือ อายุของเกษตรกรเจ้าของสวนยางมีความสัมพันธ์กับจำนวนแรงงานที่จ้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราที่มีอายุมากกว่า 46 ปี จ้างแรงงาน มากกว่า 2 คน มากกว่าเกษตรกรเจ้าของสวนยางที่อายุไม่เกิน 46 ปี ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจคือ อาชีพหลัก มีความสัมพันธ์กับจำนวนแรงงานที่จ้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ กล่าวคือเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราที่ไม่ทำสวนยางพาราเป็นอาชีพหลัก จ้างจำนวนแรงงานมากกว่า เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราที่มีอาชีพหลักทำสวนยางพารา เพราะไม่มีเวลาในการทำสวนยาง

ส่วนปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ พื้นที่สวนยางที่เปิดกรีดได้ และรูปแบบการขายผลผลิตยาง มีความสัมพันธ์กับจำนวนแรงงานที่จ้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ และ $\alpha = 0.05$ ตามลำดับ พื้นที่สวนยางเปิดกรีดทั้งหมดเฉลี่ย 34.78 ไร่ มีจำนวนเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารามากถึง 97 คน จ้างแรงงานมากกว่า 2 คน มากกว่าเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราที่มีพื้นที่สวนยาง

เปิดกรีดทั้งหมดเฉลี่ยน้อยกว่า 34.78 ไร่ เพราะการกรีดยางต้องใช้แรงงานในแต่ละไร่ ปัจจัยถัดมาคือ รูปแบบการขายผลผลิตเป็นยางแผ่นดิบ จ้างแรงงานมากกว่า 2 คนจำนวน 97 รายของเกษตรกรเจ้าของสวนยาง ที่เหลือ 62 ราย จ้างแรงงานน้อยกว่า 2 คน

ส่วนผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างแรงงานต่างค่าพบว่าทุกปัจจัยไม่มีผลต่อการจ้างแรงงานต่างค่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

5.1.5 ปัญหาและอุปสรรคจากการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

เกษตรกรเจ้าของสวนยางประมาณครึ่งหนึ่งสะท้อนว่ามีปัญหาในการจ้างแรงงาน โดยปัญหาสำคัญของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราที่จ้างแรงงานคนไทยคือ ความประพฤติน่าเชื่อถือไม่ดี และขาดวินัย ไม่ซื่อสัตย์ และขาดทักษะในการกรีดยาง ส่วนปัญหาหลักในการจ้างแรงงานต่างค่าคือ ปัญหาการสื่อสาร

5.2 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ลักษณะการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราในอำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา ดังที่กล่าวในบทที่ 4 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ด้าน ดังนี้

5.2.1 สำหรับเกษตรกรเจ้าของสวนยาง

1) เกษตรกรเจ้าของสวนยางควรทำการตกลงกับแรงงานก่อนที่เริ่มปฏิบัติงาน เพื่อให้เข้าใจซึ่งกันและกัน เช่น หากหยุดกรีดยางให้แจ้งล่วงหน้า และคัดเลือกแรงงานจ้างในการทำสวนยางโดยเฉพาะจ้างกรีด ซึ่งอาจใช้วิธีการทดลองกรีดก่อนตกลงจ้างในกรณีที่ยังไม่ทราบฝีมือ และตรวจสอบประวัติส่วนตัว เพื่อลดปัญหาที่ตามมาในภายหลัง

2) เกษตรกรเจ้าของสวนยางควรดูแลแรงงานที่ไม่ใช่ญาติให้เปรียบเสมือนญาติ เพื่อที่แรงงานจะได้เป็นห่วงและช่วยดูแลสวนยางของนายจ้าง โดยเฉพาะสวนยางที่มีบ้านหรือกระท่อมภายในสวนยางนั้น สามารถช่วยสอดส่องดูแลแทน เวลาที่นายจ้างไม่อยู่ได้ เช่น ปัญหาขโมยจี้ยางหรืออุปกรณ์ต่างๆในสวนยาง และส่งเสริมให้แรงงานจ้างมีรายได้เสริม เช่น ปลูกพืชร่วมยางและแบ่งปันรายได้ให้แรงงานจ้างเพราะช่วงที่ฝนตกไม่สามารถกรีดยางทำให้รายได้ลดลง

3) เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราควรให้ความสำคัญกับสิ่งอำนวยความสะดวกในผลิดยางแผ่นดิบ เช่น ระบบน้ำ ไฟฟ้า และอุปกรณ์ต่างๆ เพราะจะไปตอบรับกับรูปแบบการผลิตที่มีผลต่อจำนวนแรงงานที่จ้าง

4) เกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราควรสอนภาษาไทยให้กับแรงงานต่างค่าเพื่อลดปัญหาการติดต่อสื่อสาร

5) เกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา ควรดูแลแรงงานจ้างที่ความประพฤติไม่ดีหรือขาดวินัย ให้เข้มงวดมากขึ้น เช่น ใช้โทรศัพท์ในการติดต่อ

5.2.2 สำหรับแรงงานจ้างในการทำสวนยาง

- 1) แรงงานจ้างควรมีพฤติกรรมในการทำงานที่ดี และประพฤติตัวตามกฎระเบียบที่เกษตรกรเจ้าของสวน ได้วางไว้ ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรเจ้าของสวนยาง อีกทั้งแรงงานควรมีความขยันและอดทนในการทำงาน เพราะต่อไปหากนายจ้างได้ทำการตรวจสอบกับนายจ้างสวนอื่นๆ ที่แรงงานจ้างได้ปฏิบัติงานแล้ว ว่ามีความประพฤติที่ไม่ดีอาจไม่มีงานทำ
- 2) แรงงานจ้างควรพัฒนาฝีมือในการกรีดยางให้มากขึ้น หากกรีดยาง ดิ้นยางไม่แผ่ผลส่งผลให้อายุต้นยางอยู่ได้นานๆ และน้ำยางมีปริมาณมาก แรงงานจะเป็นที่ต้องการของนายจ้าง

5.2.3 สำหรับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

- 1) สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อย และสมาชิกสถาบันเกษตรกรสมปุ๋ยใช้เอง
- 2) กรมส่งเสริมการเกษตรองค์การสวนยางการเพิ่มขีดความสามารถ ในการประกอบอาชีพ สวนยางตั้งศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตยางของ เกษตรกร ที่องค์กรสวนยาง ในเนื้อที่ 100 ไร่ โดยจัดทำเป็นแปลงสาธิตเรียนรู้ และเสริมประสบการณ์ การเพิ่มผลผลิต(การผลิตยางและการแปรรูปยางดิบ) และ การเสริมรายได้ (การปลูกพืชแซมยาง การปลูกพืชร่วมยาง และการเลี้ยงสัตว์ในสวนยาง)
- 3) เจ้าหน้าที่ทะเบียนประวัติของแต่ละอำเภอ ควรจัดทำใบประวัติของแรงงานต่างด้าว เพื่อให้แรงงานต่างด้าวนำไปใช้เวลาไปรับจ้างทำสวนยางพาราและนายจ้างมีความมั่นใจในการรับแรงงานต่างด้าวมาทำงานมากยิ่งขึ้น

5.3 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

จากการศึกษาเรื่องลักษณะการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา ในอำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยพบว่ามีข้อจำกัดในการทำวิจัย ดังนี้

- 1) การเก็บข้อมูลจากเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราในพื้นที่นี้ ตามกลุ่มประชากรที่กำหนดนั้น ไม่มีรายชื่อเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราขนาดเล็กและขนาดกลาง จึงทำให้ยากในการเก็บข้อมูล โดยต้องเข้าไปสัมภาษณ์จำนวนพื้นที่สวนยางทั้งหมดก่อน และบางรายทำการแบ่งพื้นที่เป็นมรดกให้กับลูกหลานแล้ว เมื่อลูกหลานแต่งงานมีครอบครัวใหม่ ทำให้ยากในการหากกลุ่มประชากรที่มีพื้นที่สวนยางขนาดกลางแต่ได้พื้นที่สวนยางพาราขนาดเล็กที่มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 30.96 ไร่มาแทน
- 2) ปัจจัยสำคัญบางปัจจัย เช่น รายได้รวมของครัวเรือน รายจ่ายรวมของครัวเรือนและภาระหนี้สิน รวมถึงจำนวนพื้นที่สวนยางทั้งหมด ส่วนใหญ่จะใช้เป็นการประมาณการซึ่งข้อมูลอาจคลาดเคลื่อนได้จากความเป็นจริง

สำหรับข้อเสนอแนะในการทำวิจัย ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าควรมีการทำวิจัยในประเด็นที่ต่อเนื่อง ดังนี้

- 1) ลักษณะการจ้างแรงงานทำสวนยาง เฉพาะกลุ่ม เช่น แรงงานต่างด้าว แรงงานนอกพื้นที่
- 2) การพัฒนาทักษะและคุณภาพการกรีดยาง
- 3) การจัดการแรงงานสวนยางพาราขนาดเล็ก ขนาดกลาง
- 4) ทัศนคติของแรงงานคืนถิ่นจากภาคอุตสาหกรรมสู่แรงงานสวนยางพารา

บรรณานุกรม

- ปัญญา สมบูรณ์สุข และ อภิญา จันทร์เจริญ. 2538. การศึกษาการเคลื่อนย้ายแรงงานเกษตรใน
จังหวัดสงขลา : กรณีศึกษาแรงงานการกรีดยางพาราและการทำยางแผ่นในสวนยางพารา
ของเกษตรกรที่พื้นสงเคราะห์จากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางในอำเภอ
หาดใหญ่และอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา. สงขลา : รายงานโครงการวิจัย, ภาควิชา
พัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บุญคง หันจางสิทธิ์. 2543. เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรีชา แต้ณสุ่ย. 2545. คุณลักษณะแรงงานและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาค
เกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรม : กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดตรัง. สงขลา : สารนิพนธ์
ปริญญาโท สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พรสมิทธิ์ ฉายสมิทธิกุล. 2538. วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ของรูปแบบการเคลื่อนย้ายแรงงาน
เกษตร : การศึกษาเปรียบเทียบบ้านโนนทอง และบ้านโนนละลม ตำบลชุมพวง อำเภอชุม
พวง จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาภูมิศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิมพ์ชนก พรหมสวัสดิ์. 2551. ปัจจัยกำหนดความแตกต่างของค่าจ้างแรงงานชายและหญิงใน
อุตสาหกรรมไทย. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. 2539. คุณภาพชีวิตของแรงงานย้ายถิ่นในอุตสาหกรรมยางพารา : จังหวัด
สงขลา. สงขลา : วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก สาขาประชากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ละออศรี ไชยพงศ์. 2541. สภาพปัญหาและความต้องการของลูกจ้างโรงงานอุตสาหกรรมไม้อ
ยงพาราในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. สงขลา : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาไทยคดี
ศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- โลมฤทัย วงษ์น้อย. 2550. สถานการณ์จ้างแรงงานต่างด้าวภาคการผลิตเกษตรของอำเภอพบพระ
จังหวัดตาก. ตาก : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วุฒิกุล สุจินัย. 2540. จากท้องนาสู่โรงงาน : การปรับตัวของแรงงานย้ายถิ่นให้เข้ากับวิถีชีวิตใหม่.
กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ศรีณีย์ วรรณัจฉริยา . 2539. การวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์การผลิตทางการเกษตร. ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศุภฤกษ์ ตันตระรุ่งโรจน์. 2549. ผลกระทบของการนำแรงงานต่างด้าวระดับปฏิบัติการเข้ามาปฏิบัติงานในโรงงานอุตสาหกรรมยาง จังหวัดสงขลา. สงขลา : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุณี ฉัตราคม. 2523. เศรษฐศาสตร์แรงงานระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ผู้หญิง
- สุมาลี ปิตยานนท์. 2539. เศรษฐศาสตร์แรงงาน. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันวิจัยยาง. 2553. **พื้นที่ปลูกยางของประเทศไทย.** [ออนไลน์]. URL : http://www.rubberthai.com/statistic/stat_index.htm [สืบค้นเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2553]
- สมาคมยางพาราไทย. 2554. **มูลค่าการส่งออกยางธรรมชาติ.** [ออนไลน์]. URL : <http://www.thainr.com/th/detail-stat.php?statID=47> [สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2554]
- สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง. 2554. **ราคายางพารา.**[ออนไลน์]. URL : <http://www.rubber.co.th/menu5.php> [สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2554]
- สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา. 2554. **พื้นที่เพาะปลูกยางพาราอำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา.** [ออนไลน์]. URL : <http://www.songkhla.doae.go.th/pdf/yang.pdf> [สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2554]
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2554(ก). **พื้นที่เพาะปลูกและจำนวนครัวเรือนพื้นที่สวนยางพาราประเทศไทย.** [ออนไลน์]. URL : <http://www.oae.go.th/download/prcai/Rubber10.xls> [สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2554]
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2554(ข). **พื้นที่เพาะปลูกยางพาราภาคใต้.** [ออนไลน์]. URL : <http://www.oae.go.th/download/prcai/Rubber10.xls> [สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2554]
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2554(ก). **จำนวนผู้ถือครองพื้นที่เกษตรกรจังหวัดสงขลา.** [ออนไลน์]. URL http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/serve/serve_agricult46.html [สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2554]
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2554(ข). **จำนวนครัวเรือนผู้ถือครองในภาคเกษตรกรจังหวัดสงขลา.** [ออนไลน์]. URL <http://service.nso.go.th/nso/thailand/dataFile/02/J02P/J02P/th/69.htm> [สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2554]

บรรณานุกรม (ต่อ)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2554(ค). ภาวะการทำงานของประชากร. [ออนไลน์]. URL :

<http://www2.bot.or.th/statistics/ReportPage.aspx?reportID=93&language=th> [สืบค้น
เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2554]

เสริมศักดิ์ รักบำรุง. 2544. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือในระบบ
การผลิตยางพารา อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สงขลา : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
สาขาพัฒนาการเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ฮาวริสมิ์ เหมษา. 2552. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกจ้างแรงงานของเกษตรกรชาวสวน
ยางในพื้นที่อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. สงขลา : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการ
จัดการธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

โครงการวิจัยเรื่อง : ลักษณะการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา
ในอำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา

ชุดที่ _____

วันที่สัมภาษณ์ ____ / ____ / ____

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้เป็นเครื่องมือประกอบการรวบรวมข้อมูลโครงการวิจัยเพื่อ
สารนิพนธ์ (Minor Thesis) สำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ
เกษตร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เพื่อความสมบูรณ์
ของข้อมูลและประโยชน์ของผลการศึกษา ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความกรุณาท่านได้ให้ความอนุเคราะห์
ตอบแบบสอบถามบนพื้นฐานความเป็นจริงและโดยอิสระข้อมูลทั้งหมด ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

ตอนที่ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการทำสวนยางของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

ตอนที่ ข้อมูลเกี่ยวกับการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคจากการจ้างแรงงานในการทำสวนยางของ
เกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

โปรดเติมข้อความหรือใส่เครื่องหมาย / หน้าข้อที่ตรงกับท่านมากที่สุด

ตอนที่ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

1. เพศ

1) ชาย

2) หญิง

2. อายุ _____ ปี
3. สถานภาพสมรส
- 1) โสด 2) สมรส
- 3) หย่า 4) ม่าย
- 5) อื่นๆ (ระบุ) _____
4. ศาสนา
- 1) พุทธ 2) อิสลาม
- 3) คริสต์ 4) อื่นๆ (ระบุ) _____
5. ระดับการศึกษา
- 1) ไม่ได้เรียนหนังสือ 2) ประถมศึกษา
- 3) มัธยมศึกษา/ปวช. 4) ปวส./ อนุปริญญา
- 5)ปริญญาตรี 6) สูงกว่าปริญญาตรี
6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน(รวมหัวหน้าครอบครัว) _____ คน
7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำงานในสวนยางพารา _____ คน
8. อาชีพหลักของท่านคือ
- 1) ทำสวนยางพารา 2) ทำสวนผลไม้(ระบุ) _____
- 3) ทำไร่(ระบุ) _____ 4) ปศุสัตว์
- 5) ค้าขาย 6) พนักงานบริษัท
- 7) ข้าราชการ 8) รัฐวิสาหกิจ
- 9) รับจ้าง 10) อื่นๆ(ระบุ) _____
9. รายได้ทั้งหมดของครัวเรือนโดยประมาณ _____ บาท / เดือน
10. รายได้จากการขายผลผลิตยางโดยประมาณ _____ บาท / เดือน
11. รายจ่ายทั้งหมดของครัวเรือนโดยประมาณ _____ บาท / เดือน
12. รายจ่ายสำหรับการผลิตผลผลิตยางโดยประมาณ _____ บาท / เดือน
13. ปัจจุบันท่านมีภาระหนี้สินหรือไม่
- 1) มีหนี้สินจำนวน _____ บาท
- 2) ไม่มีหนี้สิน (ข้ามไปตอบตอนที่ 2)
14. วัตถุประสงค์การกู้ยืมเงินของท่านคือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 1) ทำสวนยางพารา 2) การเกษตรอื่นๆ
- 3) การศึกษาของบุตร 4) การอุปโภคบริโภคทั่วไป
- 5) อื่นๆ (ระบุ) _____

15. กรณีมีภาระหนี้สินท่านกู้ยืมจากแหล่งใด
- 1) ในระบบ 2) นอก ระบบ
- 3) ทั้งในและนอก ระบบ
16. กรณีมีหนี้สินนอก ระบบท่านกู้ยืมจาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 1) เพื่อนบ้าน 2)ญาติพี่น้อง
- 3) อื่นๆ (ระบุ) _____
17. กรณีมีหนี้สินในระบบท่านกู้ยืมจาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 1) กลุ่มสหกรณ์การเกษตร 5) กลุ่มออมทรัพย์
- 2) ธนาคารพาณิชย์ 6) อื่นๆ (ระบุ)
- 3) กองทุนหมู่บ้าน
- 4) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.)

ตอนที่ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการทำสวนยางพาราของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

1. พื้นที่ถือครองสวนยางทั้งหมด _____ไร่
- 1.1 พื้นที่ยางอ่อนทั้งหมด _____ไร่
- 1.2 พื้นที่ยางเปิดกรีดทั้งหมด _____ไร่
- 1.3 พื้นที่ยางแก่ใกล้โค่นหรืออยู่ในระหว่างโค่นทั้งหมด _____ไร่
- 1.4 พื้นที่ปลูกรอปลูกยางทั้งหมด _____ไร่
2. ลักษณะของพื้นที่สวนยางพาราของท่านมีลักษณะอย่างไร
- 1) ที่ลาดชัน 2) ที่ราบ
- 3) มีทั้งที่ราบและที่ลาดชัน
3. พันธุ์ยางที่ปลูก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 1) RRIM600 2) PRIT 251
- 3) PRIT 226 4) อื่นๆ(ระบุ) _____
4. จำนวนวันกรีด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 1) กรีดทุกวัน 2) กรีดวันเว้นวัน
- 3) กรีดสองวันเว้นวัน 4) กรีดสามวันเว้นวัน
- 5) กรีดวันเว้น 2 วัน(ใช้แก๊สเอทธิลีน) 6) อื่นๆ(ระบุ) _____
5. ความถี่ของการขายผลผลิต
- 1) ทุกวัน 2) 2 วันครั้ง
- 3) 3 วันครั้ง 4) สัปดาห์ละครั้ง

- 5) 2 สัปดาห์ต่อครั้ง
- 6) อื่นๆ(ระบุ)_____
6. ช่วงยางพลาตัดใบท่านหยุดกรีดยังหรือไม่
- 1) หยุด
- 2) ไม่หยุด
7. รูปแบบของผลผลิตยางที่ท่านจำหน่าย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 1) น้ำยางสด
- 2) ยางแผ่นดิบ
- 3) ยางก้อนถ้วย
- 4) อื่นๆ(ระบุ)_____
8. ท่านขายผลผลิตที่ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 1) ผ่านสหกรณ์การเกษตร
- 2) ผ่านกลุ่มสมาชิก
- 3) ผ่านพ่อค้าคนกลางในพื้นที่
- 4) ผ่านบ่อน้ำยาง
- 5) ผ่านโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ยาง
- 6) ตลาดกลาง
- 7) อื่นๆ(ระบุ)_____

ตอนที่ ข้อมูลเกี่ยวกับการจ้างแรงงานของเกษตรกรเจ้าของสวนยางพารา

1. ลักษณะการจ้างแรงงานในการทำสวนยางพารา
- 1) จ้างแรงงานบางส่วนประมาณ _____%
- 2) จ้างแรงงานทั้งหมด
2. จำนวนแรงงานที่จ้างทั้งหมด _____ คน
3. แหล่งแรงงานที่จ้าง
- 1) แรงงานในพื้นที่อำเภอคลองหอยโข่ง จำนวน _____ คน
- 2) แรงงานนอกพื้นที่อำเภอคลองหอยโข่ง จำนวน _____ คน
- 3) แรงงานต่างด้าว จำนวน _____ คน
4. สาเหตุสำคัญของการตัดสินใจจ้างแรงงาน
- 1) แรงงานภายในอำเภอคลองหอยโข่ง (ระบุ) _____
- 2) แรงงานนอกพื้นที่อำเภอคลองหอยโข่ง (ระบุ) _____
- 3) แรงงานต่างด้าว (ระบุ) _____
5. ในกรณีจ้างแรงงานภายในอำเภอคลองหอยโข่งท่านได้แรงงานมาอย่างไร
- 1) นายจ้างจัดหาเอง
- 2) มากับญาติพี่น้อง
- 3) ลูกจ้างมาหาเอง
- 4) อื่นๆ(ระบุ)_____
6. ในกรณีจ้างแรงงานนอกพื้นที่อำเภอคลองหอยโข่งท่านได้แรงงานมาอย่างไร
- 1) นายจ้างจัดหาเอง
- 2) มากับญาติพี่น้อง
- 3) ลูกจ้างมาหาเอง
- 4) อื่นๆ(ระบุ)_____
7. ในกรณีที่จ้างแรงงานนอกพื้นที่แรงงานดังกล่าวมีภูมิลำเนามาจากจังหวัด _____

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ญาณิศา หยดชัย
วัน เดือน ปีเกิด	29 สิงหาคม 2526
วุฒิการศึกษา	บริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ สำเร็จการศึกษาปี 2548
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ.2548-ปัจจุบัน	พนักงานบริษัทเซมเพอร์เฟ็กเอเชีย จำกัด